

140 / 2
1987

სიმბოლო

9
1987

სონო სარაზიშვილი

სტორია დიდებული ტაძარია, საცა უწირავს ერთიან სულსა ერისას, საცა აღუშართავს ერს თავის დიდებულ და დიდებუნივან კაცთა უწმინდესნი ხატნი და ზედ წაუწერია დიდთა საქმეთა მოთხრობა, ერთა საშვილიშვილო ანდერძი, — უბრძანებია დიდ ილიას.

მართლაც, ქართველი კაცი დღემდე თუკი რაიმეთი მოსულა, ამ თავმოწონებითაც — წარსულში ხატებდალ დარჩენილ ერისშვილთა სახეებით, მათ კაცურ საქმეთა ვახსენებითა და ბაშეთი, ეროვნული კულტურისა და ყოფის, ეროვნული სულიერებისა და ვეჟაცობის უდიადესი ნაშთებით.

ასეთ ნაშთებს — ძეგლებს ჩვენი ზუნებისას, ისტორიისას, კულტურისას და არქეოლოგიისას — დღემდე აღწერილ-აღუწერელს, 20.000-ს იფლის ჩვენი რესპუბლიკა.

ჩვენი მწელია ნახო სოფელი, მერტადრე, ძველი — უციხობ და უეკლესიოდ. ვერც ისეთ ბიჭსა და გოგოს შეხვდები, თავისი სოფლის ძეგლის მიდამოები ბარე ათჯერ არ დავლაშქროს, საკუთარი ხელისგულებით რომ არ „დაეპაშინეკბინოს“ დროებისგან შექმულ კედლებში ჩაშენებული ვეება ლოდების ხავსიანი სივრცელ, ერთხელ მაინც რომ არ ეცადოს საუკუნოვან წარწერათა

ასომთავრულის დამოუკიდებლად ამოკითხვას...

მე არ ვიცი, ამ ასაკში — პირტიტველა ბიჭობასა და მოუთმავრებელ გოგობაში — რა შეიძლება ეწოდოს იმ იღუმალ გრძნობას, რომელსაც ჩვენი წარსულის ძეგლებთან მივეყვართ... მხოლოდ მაღალური ცნობისმოყვარეობა?.. თორემ... მამულის სიყვარული, ასეთ დიდ სიტყვებს აგრე უბრალოდ ყმამწვილობაში ვინ წარმოთქვამს...

მაგრამ ალბათ იგი მაინც აქედან იწყება — ჩვენი ბევრების საყვარელი ძეგლების თვალსშეჩვეული სანახებიდან, აქაური ადგილის დედის სიყვარულიდან...

ჩაბი, შანი—

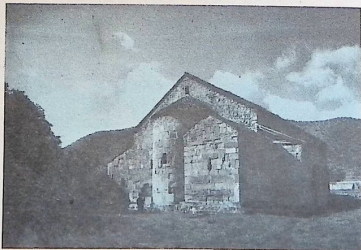
ჩვენი ისტორია

ალბათ ბევრი შეძახება არ სჭირდება იმ სიხარულს, რომელსაც, ახალგაზრდების შხარდი პატრიოტული ენთუზიაზმის შემყურე, განიცადის საქართველი. ჩვენი რესპუბლიკის ახალგაზრდობა — სტუდენტები, პროტექტსაწავლებლების მოსწავლეები, ახალგაზრდა სპეციალისტები — დღემდე გულმართლად მოპყვებიან ამ რამდენიმე წლის წინათ ისევ მათივე გულმხურვალეობით დაწყებულ პატრიოტულ საქმეს — ჩვენი ერის კულტურულ-ის-

ტორიულ სიძველეთა შენახვასა და გაახლებებაში მონაწილეობას. მათი პატიოსანი და უნავარო შრომის მოწმე დღეს არაერთი ძველი გვაქვს: კვეტრა და შიომღვიმე, ზობის მონასტერი და მესხური ტერასები, ვარძია და ვანის ქვაბები, უჯარმა და აწყურის ტაძარი, გრემ-გალაქი და ნარიყალა...

ამ სიხარულთან ერთად ჩვენ სხვაც გვახარებს: ძეგლის ნორჩ მებგობართა რესპუბლიკურ შექრებაკონკურს „ჩუქურთმას“, რომელსაც საქართველოს კომკავშირის ცენტრალურ კომიტეტთან, განათლების სამინისტროსა და საქართველოს ისტორიისა და კულტურის ძეგლთა დაცვის რესპუბლიკური საზოგადოების პრეზიდენტთან ერთად პერიოდულად ატარებს თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა რესპუბლიკური სასახლის მხარეთმცოდნეობის კაბინეტი, ემატება და ემატება აქტიური მონაწილე და მხარდამჭერი. აბა, გადახედეთ ძეგლის საუკეთესო ნორჩ დამცველთა გრძელსასის... ვის კეთილ საქმეს არ დავმგზავრებთ — თბილისელი და ასპინძელი მოსწავლეებისას, გურჯაანელებისას და გორელებისას, ზუგდიდელებისას და ცხაიელებისას, ახალციხელებისას, ამბროლაურელებისას, სამტრედიელებისას...

ჭუთაისის მე-8 და 22-ე საშუალო სკოლების მოსწავლეთა სისტემა

აღმოსავლეთის სიონი (ს. სალუხე)

სალონი (ს. სალუხე)

18467

ქეზო შეფები ჰყავთ გელათის ტაძარსა და მწვანეყვავილას ეკლესიას. ვინის რაიონის სოფლებს — ისარიის, გორისა და სულორის საშუალო სკოლების ბიონერთა ხელპარჯეობა ვაზნარის წმინდა გიორგის, ქვაშეთისა და სამგელის ეკლესიების ღვთისმშობლის ტერიტორიებზე ატყვია. ძველების სიყვარულში სხვებს არც მიაკავსელო მოსწავლეები ჩამორჩებიან, განსაკუთრებით, ზედაზნგელი და წითელგებედი ბიონერები. მათი წყალობით, წმინდა გიორგისა და დეცების ეკლესიებს ჰქონდა სოფლისუფალი და მიმხედავი არ აკლია.

პატარა შეფებს უქებენ საკანდარაშვილის სასაფლაოს წმინდა გიორგის ეკლესიას (ცხაკაიას რაიონი), ციხე „შეუბოვარსა“ და დედა ღვთისას ეკლესიას (ტყეხულის ზონა), კოთედიასა და ბარათელის სიფის ეკლესიებს (ახალქალაქის რაიონი), ყარაგზოზიშვილების კოშკს, მკვდილჯვრის ეკლესიას, საშაბურას კოშკსა და გრემისხევის ციხეს (დუშეთის რაიონი), წუნდის ეკლესიას (ასპინძის რაიონი), გორის ციხეს...

გორის ბიონერთა და მოსწავლეთა სასახლის ნორჩ მხარეთმცოდნეთა კლუბ „ლიახვის“ საინტერესო მუშაობაზე აღრცე გვსმენია, ამჯერად გვინდა ასპინძის, ისტორიული სიძველეებით ამ მართლაც რომ გამოჩენულად მდიდარი რაიონის, მოსწავლეთა პატრიოტულ საქმიანობაზე მოგთხროთ... დაბა ასპინძის საშუალო სკოლაში რა ხანია, არსებობს ძველის ნორჩ მეგობართა წრე. სკოლაში საზოგადოებრივ საქ-

ციებზე შექმნილია საქართველოს ძველია და ცეცის საზოგადოების მუზეუმი, რომელსაც არ აკლია ბიონერთა მონდობა, მისი ექსპოზიცია მდიდარია ბიონერების მიერ მოძიებულ არქეოლოგიური, ეთნოგრაფიული თუ დოკუმენტური მასალით, ასე გასინჯეთ, ხალხური ზეპირსიტყვიერების ნიმუშებიც.

რახან კარგ შეფებზე ვთქვი... ახმეტელები რომ გამოჩენულად ამყოფენ ალავერდი და კვეტერათი, ამაში აქ ერთი წუთის დაყოვნებითაც დარწმუნდებით. მართლაც რომ სანაქებო პატარა შეფები ჰყვია კვეტერას — ნაღუქნარის რვაწლიანი სკოლის მოსწავლეები, ქვემოლვანელი მოსწავლეების საქმიანობა მაინც უნდა გამოვყოთ... ბიონერებმა, ადგილობრივი საბჭოთა მეურნეობის მშრომელების მხარდამხარ, დიდი შრომა გასწიეს: ცხაკაიასა და ნათლისმცემლის ეკლესიებამდე მისასვლელი სამკილომეტრიანი გზების გაყვანაში მიიღეს მონაწილეობა, გზისპირებზე მწვანე ნარგავები გაამწვრივეს... ქვეყნის ისტორიის მეგობარ თანატოლებს არც ზემოლვანელი და ქისტაურელი მოსწავლეები ჩამორჩნენ — ბევრ სტუმარს რჩება თვალს სკოლებში მათ მიერ მოწყობილი ეთნოგრაფიული კუთხეებზე.

„სიხე მბაბარი“

რუხის ციხეზე მოარულ ლეგენდებს ხალხის მეხსიერების მრავალი ჯებირი გადაუღალავს. ლევან დღიანი მიერ XVII საუკუნის პირველ ნახევარში აგებული ულამაზესი ცი-

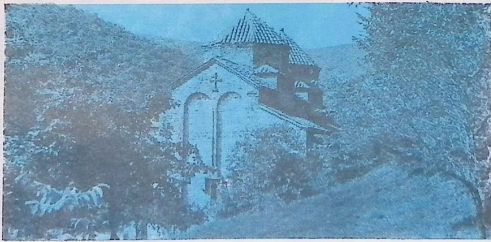

წარღალაშენი (XIII საუკუნე)

ხე კი ჯერაც დგას ენგურზე „გასასვლელის მცველად“ და „ოღიშის დასავლეთის ქიშკრის დარჯად“.

ციხეობა კედლებზე ამობღებული ქინკაბიჭებით ზნორად „ხაზობს“ რუხის ციხე-გალავანი. ეს ბიჭები ციხის შეფები არიან — რუხის საშუალო სკოლიდან (დირექტორი ბორის გვაზავა)... მეცნიერკლასელი ბიჭები — ჯერაც ციხეზე არსებული ხალხური გადმოცემების ტყვეობაში მყოფები...

ციხის უფრო მაღალი კოშკის ზედა საკანმდე — „მაკი ხეტიას თათამდე“ ხელის ერთი გავჯვანდა დარჩა... სულ ცოტაც და... საჯნის ვიწრო საჩემელში წყვილ-წყვილი ცნობისმოყვარე თვალა რაგარიგობით იჭყიტება. ესეც ერთი „სამამიო საქმე“, თანატოლ ბიჭებში რიხით მოსაყოლი... — ხუმრობა ხომ არ არის, სოფელში ბიჭი არ დღის,

საქართველო (XIII საუკუნე)

საპროდუქციო კლავსი და
 3. ი. ლინის სახლის
 კომპლექსი რეაბილიტაციის
 ინსტიტუტის საპროდუქციო
 სპეციალიზირებული
 სახავეში დაგეგმილი

პროდუქტი
 1926
 იმუნიუმი

საპ. კლავსი
 პროდუქციონი

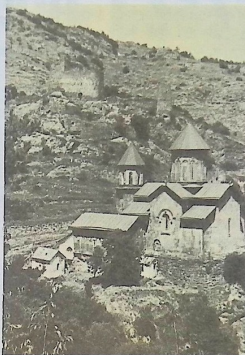
9 **სექტემბერი 1987**

საქ. სსრ კ. მარტოვი
 ხაზ. სსრ მარტოვი
 პროდუქტი

მაცი ზეტიას „ოთახის“ ნახვაზე რომ არ ოცნებობდეს...

ეს ბიჭები — ნაპოლონ ფარცვანია, ნიკა გუნავა, რამაზ ნიგურაიანი და ზაზა ფიცხელიანი, თანაყვანილ გოგონებთან — ლელა ფარცვანიასთან, ინვა თოდუასთან, თეა კაკალიაშვილთან, ნინო ციკოლიასთან, ელიკო ოქუჯავასთან და ირმა ფიცხელიანთან ერთად, თამაშ მასწავლებლის „შეგირდები“ არიან, ციხის მოვალეა და ქვეყნის ისტორიის სიყვარულსაც მისგან სწავლობენ. თამაშ თოდუა, სკოლის დირექტორის პოაღლილე კლასგარეშე და სკოლისგარეშე მუშაობის დარგში, მათ ქართულ ენასა და ლიტერატურასაც ასწავლის, მაგრამ აქ, რუხის ციხის გაღვივებულ ვეება ეზოში ჩატარებულ „მეცადინეობებს“ — ძეგლის დასუფთავებას, ქვა-ლორღის ქვევით ჩაზიდვას, რუხის ციხესა და მათს უძველეს სოფელზე განაგონი ათობით ლეგენდს, ვინ იცის, მერამდენედ მოსმენას, მაინც სხვა ხიბლი აქვს, სხვა ანდამატი...

რუხის ციხით პირველად ამ ოთხი წლის წინათ დაინტერესებულან დღევანდელი შეფები, ძეგლთა დაცვის საზოგადოების რაიონული საბჭოს (ხელმძღვანელობს რაიადმასკომის თავმჯდომარე შალვა ქობიალია) მოთხოვნით დაწყებულია ციხის სარესტავრაციო სამუშაოები. რუხელ უფროსკლასელებსაც მათზე გამოუღიათ პირველად ხელი — მოსწონებით მშენებელ რესტავრატორებთან მუშაობა, მათი დავალებების შესრულება, ციხის ტერიტორიიდან სამშენებლო ნარჩენების გატა-

სახარა (X საუკუნე)

ნა... მხოლოდ ეს ერთი წელია, რაც საქმეს ოფიციალურ პატრონებად მოეციდნენ.

სულ 80 ძეგლია გამოვლენილი ზუგდიდის რაიონში. ვერ იტყვი, რომელიმეს აკლია პატრონი და მიახედავიო... ახალგაზრდობაა ძეგლთა დაცვის საზოგადოების რაიონული საბჭოს მთავარი დასაყრდენი. ძეგლთა შეფობის საქმეში თვალსაჩინოა ზუგდიდელ მოსწავლეთა წვლილი. როგორც აქ გვითხრეს, გულმოდგინე ნორჩი შეფები ჰყოლია ისტორიულ ადგილ „ნალიმას“, ჭაქვინჯის ციხეს, ცაიშისა და კორცხელის შესანიშნავ ეკლესიებს. ზუგდიდის სახელმწიფო ისტორიულ-ეთნოგრაფიულ მუზეუმსაც ბევრი სიკეთე შეემატა მოსწავლეთა გულ-

მოდგინებამ. თუნდაც ეს ვიქტორია რუხელ, ოქტომბრულ, ცაიშულ, ჭი-თაწყარულ, ნარაზენულ, მისწავლულ; თა მიერ მოპოვებული „მისწავლულ“ როგანი ექსპონატები; ან მასწავლებლების — არისა შამუგასა და გულნარა ცერცვაძის ხელმძღვანელობით, ცაიშისა და ოქტომბრის სკოლებში საზოგადოებრივ საწყისებზე მომუშავე შესანიშნავი მე-ჩემეები...

ნამდვილად სასიამოვნოა ეს პატრიოტული თავგამოდება, რომელსაც იჩენენ ჩვენი ძეგლის ნორჩი დამცველები... მაგრამ, მოლოთ, ამ ყველაფერს ჭერ კიდევ ნუ დაჯარქმევთ ხმაილად სახელს... შევეცადოთ კი გავათმაგოთ ჩვენი საერთო მოწადინება: მეტი გულსტიკვილითა და სიყვარულით ჩაიხვილოთ ჩვენი კუთხეებში, ქალაქებში, სოფლებში მიმოფანტული იშვიათი სილამაზის, იშვიათი კულტურული, ისტორიული, არქეოლოგიური თუ არქიტექტურული ღირებულებების ძეგლთა დაცვის საქმეში.

მეტი გულსტიკვილით დავუტრაილდეთ ჩვენი გვერდით მდებარე ციხე-ტაძრების ეზოებსა და მისახედ-მოსახედებს. დავიცვათ მათი კედლები ბოროტი მკაწყვრელების „ზედმეტი“ ცნობისმოყვარეობისაგან; გვიყვარდეს საქართველო და, რადგან სამშობლოს სიყვარული სხვა არაფერია, თუ არა ზრუნვა მისი წარსულისა და მომავლისათვის, ჩვენც წარსულით დავიწყეთ, რომ მომავალ თვალეებში მეტი სითამამით შეგვხვდეთ.

დასაბრუნებელი (XI საუკუნე)

მსახი გაკვირებული შესტყვის მწერთნელს. ის კი მშვიდად იღიბება და ეუბნება:

— ჩადგეს!

თენგიზი კარში დგას და დამცინავი ღიმილით შემოგვექვრის. ყველასთვის აშკარაა, ვინც მას ბურთს გაუტანს, საქმე მასთან ექნება. მძიმე სინოზე ჩამოვარდა. ბურთისკენ არავინ იძვრის.

— ვინ დაარტყამს?! — გვეკითხება მსახი.

უცებ მწერთნელის მზერა ვიგრძენი. „შენ რაინდი ხარ, იცოდ, მე მხოლოდ მამაცებს ვეცმ პატვის!“ — გამასხვდა მეგის ნათქვამი. მაშინვე წავიდე ბურთისკენ. აუჩქარებლად მივედი, სელში შევატრიალე-შემოვატრიალე და მოხერხებულად დავადე. მერე წელში გავსწრაფილი და თენგიზს შეხსენე. ბოროტად მიმჭრდა და ციცი ღიმილი ნიღბივით ეფარა სახეზე. მსაჯობა ნიშანი მოცხა. უკან დავიხიე, წამით შევეყოფიდი — კარსა და თენგიზს თვალი შევევლე. კუთხე მოვიინიშე, გამოაქვნიდი და თვალით მონიშნულ კუთხეში ბურთი ზადეში გავასვიე. თენგიზი არც კი შეტკეპულა...

მწერთნელმა იმ დღეს მოედინიან სელგადასაყვული გამოყვანა და მითხრა:

— ყოჩად, დევი, გისურვებ, ცსოურებაშიც ყოველთვის ასე გაგემარჯვოს!

სალამოს, ნავასშევეს, სასადილოდან რომ გამოვევლით, თენგიზი მოვიდა ჩემთან, — შენთან საქმე მაქვს და ერთი წუთით აქით წამოშვეყო. ვიცილი, ეს რასაც ნიშნავდა, მაგრამ ამ შევეყოვნებულვარ. მიჭვბიცი გამოვეყვინენ. საძინებელი კორპუსის უკან გავდვიდი.

— შენ დღეს მე გამაპასსრავე, ამიტომ პასხი უნდა ავო! — თქვა თენგიზმა და მეკრდელ სელი მტრა.

— დევის თავი დანებე, თორემ რაც სივრძე გაქვს, სივრძედ გავსდი! — გაისხა უცებ და მიჭვბის გამოყოფო პირველის ნაკრების მოთამაშე ირაკლი მეზენიშვილი, შევევრმანი, სპორტული აღნაგობის გურჯაანელი მიჭვი. თენგიზს მსარზე ღონივრად დაქპრა სელი და თავისკენ შეატრიალა. — გეყო, რაც თიხვედე! — უთხრა და მუშტი ნიკაპქვეშ ახოხლო. თენგიზი გაშრა. ეტყობოდა, საქმის ასე შეტრიალებას არ მოელოდა. თვალეში ერთბაშად მიში ნიღბად, მკლავები ჩამოყარა და მორჩილად დაუდგა წინ.

— აბა, სწრაფად მოეცხე აქედან, თორემ! — თქვა ირაკლიმ, მუშტი მსუბუქად ამოარტყა ნიკაპში და უკან უბიძგა.

თენგიზი უხმოდ გატრიალდა და წავიდა. ვიღაცამ გაუბედავად დაუსტინია, მას მაშინვე მეორე აპყვა და უცებ გამაყრუებელი სტენვა გაისხა. მეორე დილით თენგიზი ზანაქში აბავის უნახავ...

ავიზლანზე და შინისკენ წამოვედი. სასლში არავინ იყო. დედაჩემის მიერ მწენთვის შედგენილი საჭმლის ჰუბის ინსტრუქცია მაგიდაზე იდო:

„ნისტი, დევი, პირველი კერძი — წყინიანი მწვანე ქვაბით დგას მაცივარში, მეორე — თეთრ ქვაბში, მწვანილი და ხელი გარეცხილია!...“ ქალაღდს წკაპურტი ვიკარი და მაგიდის კუთხისკენ გავაცურე. სამზარეულოდან ისე გამოვედი, სელი არაფრისთვის მისლბა. ერთხანს ოთახებ-

ში უაზროდ ვიბორიალე, ტელევიზორიც ჩავრთე, ყველა არსი შევამოწმე, მაგრამ გადაცემა არც ერთ არსზე არ მიდლოდა. ტელევიზორი გამოვრთე, ლოჯიაში ვამოვევლი და ღია ფანჯრას გადავეყუდე. ფანჯრიდან ვიყურებოდი და ათას რაღაცაზე ვფიქრობდი. უცერად ხარმა დარეკა. კარი გავაღე და ვიგრძენი, როგორ ერთბაშად მომელო სახეზე სინოლდე, კრინტი ევლარ დავატარა.

— შეიძლება შემოვიდე? — მეკითხება მეგი. ჩემი ჩანთა მკერდზე მიუხსებია და ჯვარედინად დაუწევია სელეში.

საოცრად მომიინდა, კარი მიმხსურა, მაგრამ უკანასკნელ წამს ველიე ამ ჩემს იდიოტურ სურვილს და რაც შეიძლება ღვარძლიანად ვამობ:

— მოზრძანდი, ქალბატონო მეგი! — ღია კარში გაუტოკებლად ვიდექი.

მეგიმ კარს მომხსნა და უსიტყვოდ ჩამიარა, უფრო სწორად, კარის წირთხლსა და ჩემს შორის დარჩენილ ვიწრო სივრცეში შემოიძურწა. კარი მიხსურე და შე- მოსასხლელში აწურულ, ჩანთახსებულ მეგის მზერა შევაკლე.

— რას მოათრევიდი ამ ოხრადდარჩენილს, მეტი საქმე არ გქონდა?! — ვიყვირე უცებ. მეც არ ვიცოდი, რა მემართებოდა.

— რატომ მიყვირი, დევი?! — მეგის ლოყები ერთბაშად აუვარდისფერდა.

„დევი!“ როგორცდ უცნაურად ჩამესმა. ალბათ ასე დაუბასებს სახელს მოთმინიერებული თავის ურჩ, გასაწვრთნელ ცხოველს. ამ ერთ სიტყვაში იგრძნობოდა შექება, ბრძანება, გულისტკივლი და თანადრობა.

— მახატო, რატომ კობრბი ან აქელად არ წამოილო? — ვთქვი, მეგის მიუხასლოვამ და ჩანთა გამოვართვი. — მადლობელი ვარ, შემოიდი!

— არა, მეჩქარებ. ჩანთას მე წვიდე-მეთქი. თან ელენე მასწავლებლმა დამავალა... — მეგი უცებ გაწმედა.

— ვიცი, მე თვითონ ვეტყვი ჩემ შობობებს. შენ გჯერა, რომ ფული მე ავიღე?

წამით დუმილი ჩამოვარდა.

— რომ მეჯეროდეს, აქ არ მოვიდოდი! — შვიდად მითხრა მეგიმ და სასიდან თბა გადაიწია.

— რატომ არ გჯერა, როცა... — ჩემი გონებაში რაღაც ბუნდოვანმა აზრმა გამოიბინა. ნუნთა კუთხეში მოვიხროლდე, მეგის ხელზე ვტაცე სელი და ნაჩქარევად ვუთხარი:

— წამოიდი!

ბინის კარი გავიკეტე და კიბეზე კისრისტიკით დავეშვიით. ისე სწრაფად მიცმედა გული, რომ პაერის ჩახსუნთქვას ვეღარ ვასწრებდი. ქუჩაში გავბრლოდი უსიტყვოდ. მეგი მორჩილად მომდევდა, ცდილობდა არ ჩამომტრეწოდა. რამდენიმე კორპუსს ჩავეტრინალე, მერე მარცხნივ გავუსხვიეთ და ქუჩის ზემოთ გაშენებული კორპუსებში სკენ გავუყვით ვზას. ბოლო კორპუსს რომ მივაღწიეთ, თვალთ მოვკარი იმის, ვისთანაც მივრბოდი. უბოს განაპირას, ტროტუარის კიდეზე იჯდა ორ მეექვსეკლასელ მიჭვიან ერთად და რაღაცას ულაპარაკებოდა. ჩვეყენ სურგით იჯდა, მაგრამ თითქოს ტანმა უგრძნო, მოისხედა, მერე უცებ გვერდულად შემოტრიალდა და, რომ

ღარწმუნდა, მასთან მივდიოდი, უცებ წამოსტა და სვეის-კენ თავქუდმოგლეჯით გაიქცა. მეგის ხელი ვუშვი და და-ვეღღაწე. გვიმ, ეტყობა, იგრძნო, რომ ვერ გამექცეოდა, მოწყვეტილ მუხრად და თავნაღლუნული, ფეხისწევრით მიწის ჩიჩქანს მოჰყვა.

— რატომ ვარბოდი?! — სმაურიან სუნთქვას ამოუაყო-ლუ სიტყვები, გვივით ვეცი მკერდზე პერანგს, მოვკუ-

ლო ვთქვა, მე არ ვიციო, თუ ამოიღო და, ეს რას ნიშ-ნავს?! — გავიფიქრე. ასლა მისმა ასეთმა, თითქმის წე-ზითმა აღიარებამ სინარულის ნაცვლად, რატონად ვე-ლი მომიბოძა.

— რამდენი იყო?! — ჰკითხა მეგემ.

— ექვსი. — ისევ მშვიდად უპასუხა გვიმ და აბურძე-ნილ თმაზე ხელი გადაისვა.

— დანარჩენი?! ნინო მას-წაღლებულს სომ ას ოცდა-ცამეტი მანეთი დაეკარ-გა?! — ისევვე ჰკითხა მეგემ.

გვიმ მსრები აიჩეჩა:

— მე არ ვიცი.

— რა ჯანდაბანთვის გინ-დოდა ის ფული?! — ვიყვირე უცებ.

— გურამისთვის მქონდა მისაცემი სამი მანეთი. სას-ლში დედაჩემს ვერ ვეტყო-დი — მას არა აქვს ფული.

— გურამისი გეზბოთა?

— არა, მიონხრა სამი მანე-თი მიმოვე, თორემ გცემო!

— თორემ გცემო, — სმა-

დებლა, უსიცოცხლოდ გა-ვიმეორე. — თორემ გცემო,

— ვთქვი ისევ და უცებ სა-ოცარი დალდა ვიგრძენი.

უფრო სწორად, დალდაზე უფრო უარესი, მძიმე და

შემაწუნებელი რაღაც იყო. გივი თავდასრილი იდგა.

ფერგამკრთალ სახზე უმ-წოხა აღბეჭდოდა. თვალში

მეცა მისი ვიწრო, სუსტი

მსრები. საოცრად შემეცო-და, მაგრამ ეს არ იყო მარ-ტო მისი ფიზიკური სისუს-

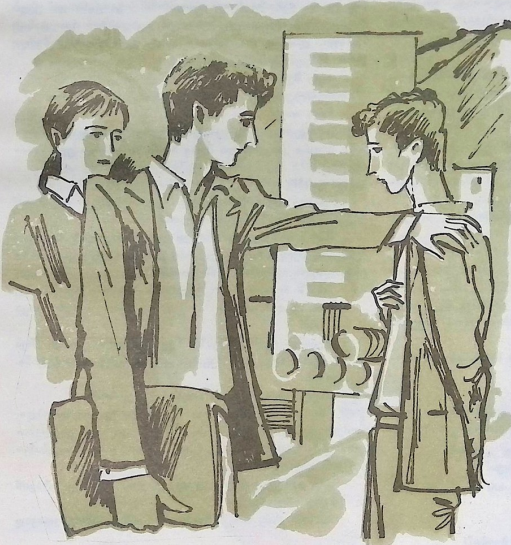
ტით გამოწვეული გრძობა.

ვმ უფრო სხვა, რაღაც ჩემთვის გაურკვეველი გრძობა იყო. მომინდა, ხელი გადამეხრია და მეთქვა, ნუ გეშინ-ნია, მე ყოველთვის შენს გვერდით ვიქნები და შენს თავს არავის დაეჩაგვრინებ-მეთქი, მაგრამ ამის ნაცვ-ლად ვუთხარი:

— გივი, იცოვ, ამ ამბავს მე არავის ვუტყვი! გავიცეით შემომხედა. მის თვალბუში აშკარად ჩანდა გაკვირება და უნდაბლობა.

— დამიჯერე, ჭეთის გეფიცები, ჩვენ სამის მეტეს არა-ვის ეცოდინება! — მტკიცედ ვუთხარი. — წამოდი, მეგი.

გაურკვეველი გრძობით სავეს მოვდიოდი. ჩემს გო-ნებამი ნაიზ-ნაირი ფიქრები აიძულნენ. პირველად შევ-სხედე კლასს უცხო თვალთ. გვიცი იქ არავის არ აინტე-რესებდა. მასთან არავინ არ შეუპორობდა. იყო თავისი-თვის მარტო, ჩუმაღ, თავში რომ ჩავეტრტყა, კრინტს არ

ვე და მუშტთანად ნიკაბს მივაბეჯინე.

— გამიშვი ხელი! — წიფდასტურა. უფრო მაგრად მი-ვაჭირე მუშტი ნიკაბს და ვაიბრულე სახეში შეესხადა ჩემ-თვის.

— მიოსხარი, ფული სომ შენ აიღე?!

— გამიშვი ხელი! — უკანასკნელად შეეცადა თავის დასნას, მაგრამ რომ მისხდა, არაფერი გამოუვიდოდა, უცებ მოეშვა. — მე მხოლოდ სამი მანეთი ამოვიღე. დე-დას გეფიცები, ჩანთაში მხოლოდ ექვსი მანეთი იყო.

— რამდენი?!

— სამი. სამი მანეთი იქ ჩაეტოვა.

ხელი გავუშვი. გავიცეული ვუყურებდი, როგორ ის-წორებდა პერანგს. არ მოველოდი გვიას ასე იოლად გა-მოტყდომას. მაგრამ რას ნიშნავდა ეს „სამი მანეთი“? თუ მას დანარჩენი ფული არ ამოუღია, მაშინ სომ შეეძ-

დაძრავდა. მუდამ დაძვრთხალი, სველიანი თვალები ჰქონდა. კლასში შემოიღანდებოდა და გაიღანდებოდა. წესრიგს არასოდეს არ არღვევდა გაკვეთილზე და იმეათად იმანებდნენ სოლმე... უცებ, უცნაური სმა შემომესმა. მივიხვედ და გავოცდი. მეგის თვალბუმე სელები აუფარებინა და გრძელსა და თხელ თითებს შორის ტუნები და ცხვირია მოუჩანდა, მხრები უყასცხებდა.

— რა იყო, მეგი?! — მივბრუნდი და სელებზე სელი ფრთხილად მოვიკიდე, სასიდან ჩამოვადებინე. ღოყები სველი ჰქონდა და წამწამებზე, როგორც ბალახზე დილის ნაძი, ისე ეკიდა ცრემლი.

— რა მოვივიდა?!
— ყურადღებს ნუ მომაქცევ, სო მცი, რა სულელი ვარ. მეც არ ვციც, რა მატირებს! — თქვა და გაღიმება სცადა. — ძალიან გამისარდა, ალბათ იმიტომ ვეტირი.

— შენც გვჯერდა, სომ?!
— არა, მე ამას არასოდეს დავიჯერებდი, მაგრამ მაინც გამისარდა, — თვალები სელისგულით ამოიწმინდა და გაიღიმა. — რატომ უთხარი გივის, ამ ამბავს არავის ვეტყვიო?! ის სომ ჰქურდია?

— გვიც ცუდად მოიქცა, მაგრამ ჩვენ მაინც არავის ვეტყვი!

— რატომ?!
— უბრალოდ, ასე მინდა!
— მეც შენ?!
— მე რა?! სომ მართალი ვარ. ეს ვიცოდი მე, ასლა იცი შენ და იცის გივიც. გივის ეს ამბავი რომ გავუგოს, მან შეიძლება სკოლა მიატოვოს.

— შენ გვეჭრა, რომ გივიც მსოფლოდ სამი მანეთი ამოიღო?
— კი.
— აბა, დანარჩენი სად წავიდა?! — მეგიმ თვალი თვალი გამიყარა. მომეჩვენა, თითქოს გვევით მიყურებდა.

— დანარჩენი მე ამოვიღე! — ცივად უუთხარი.
— აბა, ნინო მასწავლებელმა მოიტყუა?

— მე მეჭრა, რომ გივის მართლაც არ ამოვიღა სამი მანეთის შეტი.

მეგომ მხრები აიჩემა და მკითხა:
— დევი, რატომ არ გაამწერე გივიც?

— იმიტომ, რომ ვე საზიზღრობა იყო, — ავღელდი უცებ. — მეორეც, იმიტომ, რომ ვე ცუდი თამაში იყო. ეჭვი ჩემზე ჰქონდათ, ჰქონდათ კი არა, დარწმუნებული იყვნენ, რომ ფული მე ავიღე. ეს რომ ასე იყო, ელენე მასწავლებლის შეკითხვიდანაც ჩანდა. გაცილებით უკეთესი იქნებოდა, მარტო მე გვეყვანათ და გვეწმრიკეთ. ამ წესიერობანას თამაშით კი შეურაცხყოფა მიყენა მთელ კლასს.

მეგი გაკვირებული მიმხურდა, თქმით კი არაფერი უთქვამს. გზა განვაგრძეთ.

— სხვათა შორის, შენ რომ იცოდე, დღეს მე მეორედ ვიტრია! — უცებ ნურღება და ღიმილით ამბობს.

— მეორედ? მერე რისთვის?!
— შენ რომ კლასიდან გეპარდი და ერთი ამბავი

ორგი მასწავლებელი შემოვიდა. ელენე მასწავლებელი უბნება:

— ბატონო გიორგი, სედავთ, თქვენმა ჭანჭებმა ჩუამ რა ჩაიღინა?!
გიორგი მასწავლებელმა სელები გაასახავა და თქვა:

— ეს შეუძლებელია!
— მე კი კლასიდან გამოვვარდი, საპირფარეოში ჩავიკეტე და ვეპოზე ავღრიადდი. ჰმ! — გაიციან და უცებ მსუბუქად მოწყდა ადგილს. წინ გადახტა და ტანის სწრაფი, ღამაში მოძრაობით ცალ ფეხისწვერზე შემდგარი ჩემკენ შემოტრიალდა.

— იცი, შენ ვის ჰგვასარ?
მხრები ავიჩევი.

— ჩემს თავს!
— არაფერც! — ისეც ფეხისწვერებზე შედგა, რამდენიმე ბრუნი გააკეთა და მერე მითხრა: — ტილ ულენე-ში-ველებს!

— ვისა?!
— ტილ ულენე-ში-ველებს!

— მე მგონი, შენ მზუმ ღაგაკრა!
— რაო, არა გვერა?.. ტილ ულენე-ში-ველებს ზუსტად შენნაირი იყო! — ისე თქვა, თითქოს მისი კარგი ნაცნობი ყოფილიყო. — ერთი რამ გითხრა?

— რა?!
— სომ არ დამცინებ?

— არა!
— მესამე კლასში შენზე შეყვარებული ვიყავი. შენ კი ის ვერ მოიფიქრე, მაცივრიდან თოვლი გამოგეტანა.

— იციანის.
— იმედო გავიცრუე და გადამიყვარე, სომ?

— ჰმ, აბა რას ვიზამდი. მე რაინდზე ვოცნებობდი, რომელიც ზაფხულშიც მომიტანდა თოვლს და გველეშაპებისაგან, ჯადოქრებისაგან და ცხრათავიანი დვევებისაგან დამიცავდა. ღმერთო, რა სასაცილო ვიყავი!

— აბა, კარგად იყავი. იცოდე, გივის ამბავი არაუინ არ უნდა გაიგოს!

— მესმის, რაინდო! ნახვამდის! — და უკანმოუხსნავად გაიქცა.

— ჰმ! — გამეცინა. „მართლაც ვერაფერს გაუგებ ამ გოგოებს!“ — გავიფიქრე.

კიბე ავირბინე და ზარს გაბმით დავაჭირე: გუნება ერთხაზად გამომიკეთდა. კარი ქუთიმ გამოიღო და ისე შემომხედა, თითქოს თავდაყირა ვმდგარიყავი. გაუკვირება და ვკითხე:

— დედა მოვიდა?
— კი, — მომიგო და თვალი ამარიდა.

დედა ლოჯიაში თეთრულის ისე გამწარებით აუთოებდა, თითქოს ვინმეს ეკვირებოდა. როცა უგუნებოდ არის, მაშინ იფის სანქის ასე გამწარებით კეთება. შემომხედა — ცივად, გამჭოლად, დაყინებით.

— როგორ ბრძანდებით, ქალბატონო თინათინ? — მივედი და ღოყაზე ვაკოცე.

კრინტი არ დაუძრავს და არც გატოკებულა. ჩანდა, ყველაფერი იყო და.

— დევი, მითხარი, რა მოხდა?! — მითხრა მცირე ხნის მერე.

— დედა, ნუ წერვიულობ. ქეთის გვეფიცები, არაფერიც არ მოხდა!

— როგორ არ მოხდა, დეე! სამსახურში დამირეკეს, სასწრაფოდ მოდიო. გულისხეთქებით მივევარდი და ეს რომ მითხრეს, ამის მოსმენას სჯობდა, ვინმეს მოუყავალი! თუ ეს მართალია, შეილო, იცოდე, მე თავს არ ვიცოცხლებ!

ყველაფერი ისე მოუყუყუვი, როგორც იყო.

— რატომ გამოიქვიცი?!

— იმიტომ, რომ საზინდრობა იყო, ჩემში ქურდს რომ ეძებდნენ!

— შეილო, შემოგველოს ჩემი თავი, არ მომატყუო!

— დედა, რას მეუბნები!

— აბა, გაეჩხრიკეთ, მარტო შენ სომ არ გჩხრეკდნენ.

— შე არ შემემლო იმის ყურება, ჩემს გამო როგორ მურაღსყოფდნენ მთელ კლასს.

— კი მაგრამ, ახლა რაღა ეშველება ამ საქმეს?! ვინ დაგვიერებს, რომ ფული შენ არ ავიღია?!

— დედა, ნუ წერვიულობ. სულაც არ მჭირდება, ქვეყანას ვუმტკიცო, ფული მე არ ამიღია-მეთქი. მე სომ ვიცი, მსგავსი არაფერი გამიბოკებია. ეს იცის შეგიმ და იცის იმანაც, ვინც ეს გააკეთა.

— შენ საიდან გაიგე, ვინ გააკეთა?!

— ეჭვი მქონდა და...

— გამოტყდა?!

— კი. გვიხსრა, მე ავიღო. მაგრამ იმდენი არაფერიც უოფილა, რაც ითქვა. იმ ბიჭს მხოლოდ სამი მანეთი ამოუღია.

— აბა დანარჩენი სად წავიდა?! — დედაჩემის თვალბუბში ისევ ეჭვი გავრთა.

— არ ვიცი, მაგრამ ის კი მჯერა, რომ იმ ბიჭს სამი მანეთის მეტისთვის სული არ უხვლია...

ტელეფონმა დაარეკა. ყურმილი ქეთიმ აიღო და ჩასაძახა!

— პატრონო! — წამიერი დუმილის მერე თქვა: — ახლავე! — ყურმილი მაგიდაზე დადო. — დევი, შენ გეძახიან, მეგია!

— გისმენ, მეგი.

— დევი, გივის მართალი უთქვამს. მას მართლაც მხოლოდ სამი მანეთი ამოუღია! — მომხარა განხრებულმა.

— საიდან გაიგე?! — ავღვლი.

— ნინო მასწავლებელს დაურეკავს ელენე მასწავლებლისთვის, უთქვამს, რომ დილით ჩანთიდან მის ქმარს ამოუღია და სინქარეში მისი გაფრთხილება დაერწყებია. ნინო მასწავლებელს მხოლოდ სკოლაში მოუძვეებია ფული და რომ ვერ ნახა, ეგონა დაეკარგეო, გაიგე?

— გავიგე. შენ სად ნანც ელენე მასწავლებელი?!

მეტი წამით თითქოს დაიბნა, მერე მითხრა:

- გზაში შეუსვდა.
- სომ არაფერი წამოგცდენია?
- არა, რას ამბობ, არაფერი მითქვამს!
- კარგად იყავი. ვმადლობ, რომ დამირეკე!

ყურბილი დაედო და დედას მიმუხრუნდა:
- აბა, სომ გეუბნებოდით, ის ბიჭუძე მართალი ვა-
მოღვა. ნინო მასწავლებლის ჩანიდიდან ას ოცდაათი მა-
ნეთი დილით ამოუღია ქმარი.

- ის სამი მანეთი მაინც ვინ აიღო?
- ვერ გეტყვი, დედა, საჭირო არაა!
- როგორ, შენ არ ეტყვი კლასს, ვინ არის ქურდი?!
- არა, მე ამას არავის ვეტყვი. თუ თვითონ იტყვის,
სხვა ამბავია, თუ არა და, მე ამის მითქმელი არა ვარ!
- სადაღოს სამასხურიდან დაბრუნებულ მამას ყველა-
ფერი მოუყვებით.

- იმ ბიჭის სომ არ გეშინია, დეე, და იმიტომ სომ
არ აფარებ სულს?

- არა, მამა. მეშინია კი არა, მეცოდება! - წამოვი-
ძახე - იგი მამამ მიატოვა. რაღაცნაირად დაჩაგრულია.
თან უნაწიო ერთმა მოსულდინო ბიჭმა გამოიჭირა და
ცემის მუჭარით ფულსა სძალავს. მართალია, ცუდი საქ-
მე ჩიდიანია, მაგრამ ჩვენც მიგეძღვის შრალი. მას კლა-
სში არავის იმედი არა აქვს - არავინ შეგობრობს მას-
თან. არავინ პუჯას ისეთი, ვისაც ვტყვის, გურამი ფულს
მძალავსო. მევე ოჯახში იტყვის, რადგან იცის, რომ
დედამისს ფული არა აქვს. მე რომ ახლა ეს ვთქვა, ის
შეიძლება სულ აღარ მოვიდეს სკოლაში. თქვენ რას
მირჩევთ, ჩემი თავმჯდომარეობა რომ ამ შევალსო, ეს
უშუალო ნიშნე ვაგევე? გავიფიქრო მისკენ სვლი და
სახეიმოდ გამოვიცხადო: ქურდი მე არა ვარ, ქურდი აი,
ეს არის! მითხარით, მართალი ვიქნები?

დედილი ჩამოვარდა, მამა ზურგზე სვლედამწოზი-
ლი მოლთას ცემდა, სოლო დედა ისე შემომტკეროდა,
თითქოს უნდოდა დარწმუნებულიყო, ეს ნამდვილად მე
ვიყავი თუ არა.

- შენ მართალი ხარ, დეევი! - თქვა ბოლოს მამამ.
- არ ვიცი, რამდენად პედაგოგიურია ჩემი მოსაზრება,
შეიძლება ვცდებოდე, მაგრამ მაინც შენს მსარესა ვარ.
ჩვენ გვზრდიდნენ ჰუმანიტეტბაზე: არ იცროთ, ყოველ-
თვის სიმატილედ თქვი, მისი დამაღლა უწინოება. მაგრამ
არის კი მისი დამაღლა ყოველთვის უწინოება? აი, ვე-
ქვიმი ვარ, ჩემთან მოდის ავადმყოფი. ესინჯდე მას. ვა-
ჩნეე, რომ უკურნებელი სენი სჭირს. „იქნებ ვცდებდი?“
- ვფიქრობ და საკუთარ თავს არ ვუნდობი, - ანალიზუბ-
საც ვაკეთებინებ, კოლეგებსაც ვასინჯინებ. ბოლოს ჩე-
მი ვარაუდი მართლდება. პაციენტი ავთვისებიანი სი-
ნივითა ავაღ. ვიცი, ოპერაცია დაგვიანებულია, მაგრამ
მაინც მაქვს ვაღაწვეტილი, ოპერაცია გაუკეთო, რად-
გან ახე ცოტა მეტ სანს იყოცნდებს. როგორ მოვიტყე?
რომელია ამ შემთხვევაში სამართლიანი - სიმატილის
თქმა თუ ცხადი სიცრუე? მე მიმანია, რომ სიცრუე ჯო-
ბია და ვცრუობ. ავადმყოფს მსიარულად ვუბნებები:

- სამიმი არაფერია, მაგრამ, ყოველი შემთხვევი-
სათვის მაინც, ოპერაცია უნდა გაკეთდეს. მწამს, რომ

ყველაფერი კარგად იქნება!

მასსოვს, მეცნე კლასში ფანჯრის მინა გატყდა. რა
თქმა უნდა, მევე კლასში იცოდა, ვინც ეს ვაგაკეთა,
მას შემთხვევით მოუვლიდა. ისეთი შეკრე დარწმუნებ-
ვეყავდა, ჩამამშემართული თოფითი გვემინოდა მინი.
უფროკლასებელი ძობას ეძახდნენ. მერე ვაგევი, ძობა
თურმე საზარელი ურჩხული ყოფილა იაბონურ ფო-
ლოკორში. პოდა, წარმოიდგინეთ, დამნაშავე რა დღეში
იქნებოდა. და აი, ძობა შემოდის კლასში და კითხულობს:

- მორიგე, ვინ ჩამატყრა მინა?
- მორიგე დეგმა და მხრების აჩეჩით ამბობს:
- არ ვიცი, პაციენცეულო, - თან სახეზე ფერის ნა-
სანი არა აქვს. ძობა კლასს მიმართავს, მაგრამ კლასი
დუმს. ახლა სათითად ვეკითხება, ვინ ჩამატყრაო,
მაგრამ ყველა, როგორც ერთი, ამბობს:
- არ ვიცი!

არადა, იმ კანონით, იმ ჰუმანიტეტით, რომლითაც
გვზრდიდნენ, ყველა წესიერად აღზრდილს უნდა გაე-
ვირა თითი და ეთქვა: მინა შოთა წულისკირმა ჩამატე-
რიაო. იმედი მაქვს, დღევანდელ სკოლებში ასეთ მეთო-
დებს არ მიმართავენ. სჯობს, ყველა ფანჯარა ეშმაკმა
წაიღოს, ოღონდც ბავშვებს გამყიდველობას, ვამცემო-
ბას ნიშნევევენ! - გახსარებ! - შენ როგორც მი-
განია სწორად, ისე ვააკეთე, დეე!

იმ დამით დიდხანს ვიფიქრე და ვაღაწვევიტე, გივის-
თან მევეგობრა. დილით სკოლისკენ მიმავალმა მასთან
შევირიბი. კარი დედამისმა გამიღო. მალაღმა, თხელმა
ქალმა, რომელსაც მოკლედ შევხვდი ქერა თმა დაუ-
ვარცხნელი ჰქონდა და უცნაურად გაჩეჩოდა. ნამტირა-
ლელი ბოლები ჩაწითლებოდა.

- შოლიში, ქალბატონო, გივი წავიდა სკოლაში?
- სად უნდა წასულიყო, აგერ ავდია ლოგინში!
- რა მოუვიდა?!
- სიკვდილი ეტება, ფესი აქვს ნადრობი!
- თუ შეიძლება, ვნახავ?
- შემოდი!

ოთახში დასუთული პაერი იდგა. საბაზანოდან გი-
ვის პატარა და გამოვიდა. შემეცნალი, მოღუშული სახე
ჰქონდა. თვალდაუჯამსამებლად შემომტკეროდა და ფო-
რმის კანის მარჯვენა სახელოს მარცხენა ხელით შეკ-
ვრას ცდილობდა, მაგრამ დილს კილოში ვეღარ უყრია
და წვალობდა.

დასასრული შედგა ნომერი

ჩვენთან სტუმრად ბარის სომხეთის ალკა ცა-ისა ლა შ. ი. ლმინის სახელობის პირენატა ორბანიჭაციის რესპუბლიკური საბავოს საბავშვო შარნაღი

უჩინსე

თუ გინდა

თუ გინდა,
ოცნებით იხილო ზღვა,
წამოწეკ წაბირზე მდინარის
და წარმოიდგინე:
აგროვებ ნივარებს,
იოელი შარგალიტებს,
ბინადართ ნივარის.
თუ გინდა,
ღვთისმშობლის უსმინო სმას,
გულში ჩაგვღვაროს
სიაზე ციური, —
მშობელი ქვეყანა
იწამე ლმერთად და
ისმინე მისი სმა,
მარადის ღვთიური.
თუ გინდა,
მამულის წიაღს აშობინო
სიტყვები ლამაზი,
ასალი სრულიად, —
შეიტკბე ღვღაუნა,
შენს ირგვლივ რაც არის,
იგი ყველაფერში განზავებულია.
თუ გინდა,
ასლოდან შესეღო შუხე,
შესეღე ღვღაშენს,

(ო, როგორ გათბები),
ისა შენი მზე,
ის შენთვის იწეება,
მამ, შენც გაათბე
ღვღისთვის სათქმელი!

სირინ პარნიანი,
ტჩაიძინი, მე-10
საშუალო სკოლა, VII კლასი.

გაზაფხული მოვა

მთელი ღამე თოვდა,
თოვდა,
ღვღსაც თოვს და თოვს,
ყველა ქუჩა,
ყველა ოღა
ღვღაურავს თოვლს.
ღვღაურასთან მუშად მღვარი
მეც შეგვარს თოვას, —
ვიცი, მალე სანუკვარი
გაზაფხული მოვა.

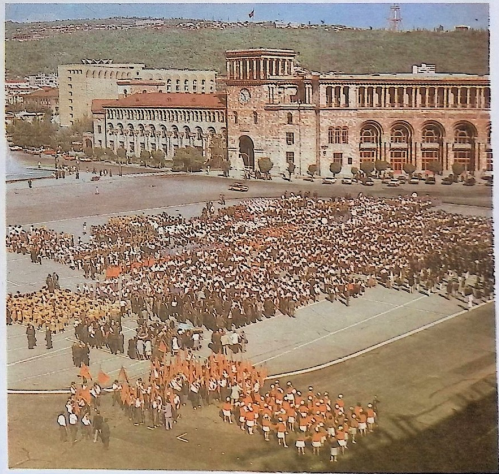
ლუსინე არუთუნინანი,
ტრევიანი, ა. ს. პუშკინის
სახელობის საშ. სკოლა, IV კლასი.

ნუ გეშინია

ჩემს ხელში მტრედი
თრთის და ცხცხცხს,
მისუტებული გულთან;
როგორც ბავშვობის
მტრედისფერ ღვღებს,
მსწრაფლ გამიფრინდეს, უნდა,
ნუ გეშინია, ჩემო ლამაზო,
ასლუ აგაფრენ ცაში,
გაინავარდებ თავისუფალი,
ფრთებს ძველებურად გაშლი.
როცა თვალთავან მიმეფარებო,
თუ გამისცნებ მაშინ?

ნაირა სიმონინანი,
ბოგდანოვკა, უშტის
საშუალო სკოლა, IX კლასი.

შ. ი. ლმინის მშობლის მარბანის

გაბია არუთუნინის ფოტო

წერო ე კი მოხდა რაღაც... თუმცა ისეთი არაფერი. უბრალოდ, ჰაიკს საულვაზე გაემუტრა და სახვლიოდ საპარსის საყილად მოემზადა, რათა მერე სარკის წინ დამდგარიყო, სახე გაესაპნა და წვერი გაეპარსა, დედას კი გულზე ხელდაკრეფილს აღტაცებითა და იმედით ედევნებინა თვალი და დროდადრო ცრემლები მოეწმინდა.

ჰაიკსა და დედამისს ერთნაირად სთლდათ გრძელი გზა, განსაკუთრებით, გადასახვევი. ხეზე კი სულ არაფერს ფიქრობდნენ, არც ავს და არც კარგს. ნელ-ნელა, დღითიდღე ჰაიკის მენსიერებიდან იშლებოდა მამის სახე, ნაკეთი ნაკეთს მიჰყვებოდა, მერე ხმაც გაქრა, მზერაც,

იგივე ემართებოდა დედასაც. გამოკრთებოდა მენსიერებაში. ჩაქრებოდა და იბინდებოდა.

ნაღვლიანი ამბავია, არა? ბევრი

წიქილაბა,
მს
პატარავი
მხატვარი
არ
ბავშვიდნენ,
ბაბაბა
ხილოვნება
რომ
მსპარიათ,
მს
ნაშავლია

დაიღალა ჰაიკის მამა. საკუთარმა თავმა დაღალა, მარტობამ, უწინდელმა და ახალმა შეცდომებმა დაღალეს. შვილი მოენატრა, ცოლის წინაშე დანაშაულის გრძნობამ შეაწუხა და იყვირა. ოღონდ თავისთვის, გუნებაში. მერე თავისი მიმოფანტული სიყვითე დიბირუნა, შეაკოწიწა და გზას დაადგა. იმავე გზით უკან მოაბრუნებდა.

ისეთივე მძვინვარეობა იდგამოხანი, ან იქნებ სულაც არ იყო ის დღე მზიანი. იქნებ წვიმდა ან სეტყვა მოდიოდა, თუმცა ყოველი დღე მშვენიერია, წვიმიანიც და მზიანიც. მამამ გადმოუხვია. გადმოუხვია და ხესთან შეჩერება მოინდომა. იცინოდა. იცინოდა და ნაღვლობდა, ოღონდ თავისთვის, გუნებაში. იმ სიხარულით, იმედებით და ნატვრით იყო აღსავსე, მუდამ რომ ახლავს თან ადამიანს. მამა უახლოვდებოდა, უახლოვდებოდა.

იცნო კი ჰაიკმა მამა? გამოეგება? გაიხარა დედამ, თუ დიდონდა? რა გაიფიქრა მის დანახვაზე?

ქვეყანა დიდია, კიდევ უფრო დიდია ადამიანის გული, ხოლო იმაზე კიდევ უფრო დიდია სიყვარული. წამსვლელებზე მეტი ისინი არიან, ვინც ბრუნდებიან.

და ადამიანს პატიების უნარიც ახასიათებს.

თი-თორმეტი წლის გოგონა ყოველ სისხამ დილით გამოდიოდა ზღვის ნაპირზე.

არაინ იცოდა, ვინ იყო და სად ცხოვრობდა. იმდენად სევდიანი და ნაზი იყო, ასე მეგონა, მზემ და ზღვამ შეგმენს-მეთო, მზემ — თავისი სიხვეებით და ზღვამ თავისი სილურჯით. ყვითელი თმები და ზღვასავითი ლურჯი თვალები ჰქონდა; და ხან მზე კრთოდა მის თვალებში, ხან ზღვის დაუსაბამო სილურჯე იდგა. არაჩვეულებრივი თვალები ჰქონდა. გეგონებოდათ, ზღვა რაღაც სასწაულით გაიყო და, გოგონას ქუთუთოებში ჩამდგარი, თვალებად იქცაო.

ზღვასავითი ლურჯი კაბა ეცვა, ნაზი და გამჭვირვალე, იგი ნისლივით ებურთა მის მზემოკიდებულ ტანს. არ ვიცი, ზღვაზე როდის გამოდიოდა, ის კია, რომ ყოველი ალიონის წინ აქ ვხვდებოდი ხოლმე, მუდამ ის ლურჯი და ჰაეროვანი კაბა ეცვა. თავიდან ვიფიქრე, ობოლი იქნება-მეთოქი, მებრალეობოდა. ნელა დადიოდა, ჩაფიქრებული, ხმას არ იტვიზდა. ხანდახან დაიბრებოდა და... ქვეშაში რაღაცა ეძებდა. ზღვის ჯანდა მისთვის არაფერი არსებობდა... ხოლო როცა ქალაქი იღვიძებდა და ზღვა ხალხით ივსებოდა, გოგონა ისევე შეუმჩნევლად ტოვებდა იქაურობას, როგორც ჩნდებოდა. თვალები სევდიანი ჰქონდა, სახის ნაკეთები — ნაზი და ნატოფი.

ვინ იყო?
რას ეძებდა?
რატომ იყო მუდამ მარტო?
გოგონა ამოუცნობ საიდუმლოდ რჩებოდა ჩემთვის.

ერთხელ უძილობამ გამაწვალა და უთენია გამოვედი ზღვის ნაპირზე. მართალი გითხრათ, არ ველოდი, თუ იმ დროს იქ დახვდებოდა, მაგრამ იქ დავინახე.

სევდიანი დღე იყო. ზღვა დეღავდა. ასეთ ამინდში ბანაობა აკრძალული იყო. ქაფმოგდებული ზღვა დღეღავდა, მობოჭრობდა, ავისმომასწავებლად ჰქინავდა.

წყნარ დღეებში თვალი ადვილად დავინახავდა წითელი ბურთებით შემოსაზღვრულ ცურვისათვის დასაშ-

ვებ ზონას. იმ დღეს კი ეს საზღვარი წამით თუ გამოჩნდებოდა ხოლმე წყლის ზედაპირზე და უმაღლესი ტალღებში ინთქებოდა. ზღვას მიეჩერებოდი, ცვილობდი, ის დასამუგები საზღვრები გამეჩრია. უცბაად ტალღებში რაღაც გამოჩნდა და ისევე გაქრა.

ვიღაც იხრჩობოდა.
უხეხებლად წამოვხტი. დაეყვირება მოვინდომე, უშველეთ-მეთოქი.

გოგონა და ზღვა

გ თ ხ რ თ ა ა

პლაჟზე არაინ იყო.
მაშველი ნავე ლუზაზე იყო გამოხმული.

ისევე ზღვას მივაჩერდი, მაგრამ ის წერტილი ვეღარ დავინახე.

ერთი პირობა ვიფიქრე, მირაქია-ეთოქი, მაგრამ მაღვ ტალღებში ყვირთელი თავი გამოჩნდა. ის იყო, გოგონა, შეუბოვრად ებრძოდა ტალღებს. მოჭაფრებულივით მივჩერებოდი, მთელი ტანით ვცახცახებოდი. ზღვას მივაშურე, მაგრამ ფეხზე მოხვედრილია ცივმა ტალღამ გამომაფხიზლა. შეძრწუნებულმა უკან დავიხიე, მაგრამ რაღაც ძალა კვლავ ზღვისკენ მეწყოდა. იმავე ძალამ თუ გოგონას უფრო ახლოს ყოფნის სურვილმა ზღვაში ას მტრზე შეჭრილ ბეტონის ნაფისადგომთან მიმაგლო. ახლა უფრო ახლოს ვიყავი მასთან და უკეთაც ვხედავდი, როგორ ებრძოდა ტალღებს, გამბდარი ხლებით აპობდა წყალს და ვსაოთხარი ძალით მოიწევდა წინ. შიშით გავყურებდი აზავთებულ ტალღებს, ღრიალით რომ ასკდებოდნენ მის ნაზ მხრებს.

გოგონა შეუბოვრად მოიწევდა ნაპირისკენ. ერთი წამით მომეჩვენა, რომ დიდილა და ქანცგალეული დანებდა ზღვას. გული გადამიქანდა

და კვლავ მოვინდომე, საშველად მეხმე ვინა? მაგრამ გოგონა კვლავ გამოჩნდა.

უკვე ვარკვევით ვხედავდი მის სახეს, ნაპირს უახლოვდებოდა დასართვეწველი შიში აღფრთოვანებით შემეცვალა, აღტაცებული ვეყურებოდი. რაც უფრო უახლოვდებოდა გოგონა ნაპირს, მით უფრო ძლიერდებოდა ტალღები. უცბად ერთი ვეება ტალღა მოულოდნელად წამოეპარა და მე დავინახე, როგორ ჩაიტანა მან გოგონა სიღრმეში. ის რამდენიმე წამი უსასრულოდ მომეჩვენა, იქ ვეძებდი გოგონას, სადაც უკანასკნელად მოვაკარი თვალი, ის ვეება ტალღა კი ნაპირისკენ მოიწვედა, ტალღას გოგონაც ამოჰყვა. ნაპირი სულ ახლოს იყო. მე ავეყირდი და გახატებული მის პარალელურად სირბილს მოვეყვი.

ნაპირზე რომ ამოვიდა, უმაღლესი გვერდით გავჩნდი. თვალებს ვერ ვეჭყერებდი. საშინლად დაქანცული იყო. გვერდით მივუჭექე, აღტაცებული ხმის ამოდებასაც კი ვერ ვახერხებდი.

სისხრულის ცრემლები მომადგა. ის კი ზურგზე იწვა და ცდილობდა დასახელობისაგან განთავისუფლებულიყო.

მეგრად აუდიოდ-ჩაუდიოდა, კუნთები უკრთობდა. ვუყურებდი და მიყვირდა, როგორ შეძლო ზღვის დაუოკებელი სტიქიის დამარცხება.

— არ გეშინოდა?
გოგონა ნელა წამოაჯდა, ნაღვლიანად შემომხედა და მითხრა:
— შეჩვეული ვარ და ზღვისა არ მეშინია.

— ასე მარტოს ზღვაში როგორ არ გეშინია? შორს რატომ შესცურა?

— დედასთან მივცურავდი, — მშვილად მიბასუხა გოგონამ.

— დედასთან? რა, დედა ზღვაში ცხოვრობს? — გავოცდი.

— დიახ; უკვე სამი წელია იქ არის და მე ყოველდღე მოვდივარ მის სანახავად.

ვერაფერი გამეგო. ის კი აღარაფრის თქმას არ აპირებდა.

სიჩუმის დარღვევას ვერ ვხედავდი, უამრავი კითხვა გამიჩნდა და

გამიქრა. შეიძლება ჩემმა გაცვირველულმა მზერამ ალაპარაკა.

— ეს სამი წლის წინათ მოხდა. მე და დედა ზღვაზე მოვედი. დედა აქ გაიზარდა და ჩვენც აქვე ვცხოვრობთ. ახლა ბებიასთან ერთად ვარ.

ჩქარა ლაპარაკობდა. დღევანდელი ამიღამ დაიწყო მთელი დღე და გაურკვეველი გამოსდიოდა.

უშინარი იყო. ვერაინი ცურავდა ისე, როგორც დედაჩემი, ძალიან შორს მიცურავდა ხოლმე.

ყოველთვის თან მიყვავდი. ერთხელ, როცა ძალიან შორს შეცურეთ, ზღვა განრისხდა ცა ერთბაშად მოიქუფრა. ზღვა ამოიპყრა.

ჩვენ უკვე ვბრუნდებოდით, ნაპირამდე ცოტადა იყო დარჩენილი, თანაც ორნი ვიყავით და არ ვგუშინოდა.

ჯერ ერთად მოვეცურავდით, მხარდამხარ, მერე კი დედას შეეშინდა, ტალღებს არ დავეშორებინეთ და ცალი ხელი შემომხვია. ზღვა კი უკვე ვად დღეობდა. ნაპირთან სულ ახლოს ვიყავით, როცა დავინახე, რომ დედა იხრჩობოდა. დამაბულობისგან სხეული გუქვავდა, ფეხები აღარ ემოთილებოდა. ზურგზე გადაბრუნდა. ცალი ხელით მე ვყავდი ჩაბღუჯული და ისე მოცურავდა, ტალღები კი მოდიოდნენ და მოდიოდნენ. უცბად ერთმა ტალღამ აგვიტაცა და ბუღში ჩავგვიყრა. ვივრჩინე, როგორ მიმიბეგა დედამ შევითყენ და მე თავზე მოვიქექე ტალღას, რომელმაც ნაპირზე ამოვადო.

როცა შეგბრუნდი, უკან დაბრუნდები და დედას შეეშინდა, ტალღებს არ დავეშორებინეთ და ცალი ხელი შემომხვია. ზღვა კი უკვე ვად დღეობდა. ნაპირთან სულ ახლოს ვიყავით, როცა დავინახე, რომ დედა იხრჩობოდა. დამაბულობისგან სხეული გუქვავდა, ფეხები აღარ ემოთილებოდა. ზურგზე გადაბრუნდა. ცალი ხელით მე ვყავდი ჩაბღუჯული და ისე მოცურავდა, ტალღები კი მოდიოდნენ და მოდიოდნენ. უცბად ერთმა ტალღამ აგვიტაცა და ბუღში ჩავგვიყრა. ვივრჩინე, როგორ მიმიბეგა დედამ შევითყენ და მე თავზე მოვიქექე ტალღას, რომელმაც ნაპირზე ამოვადო.

ტუნჩები უთრთოდა. გოგონა დაღუძდა.

ვეგრძნობდი, როგორ იმავრებდა ლურჯ თვლებში დაგუბებულ ცრემლებს.

როცა დაწყნარდა, მღელვარება დაივიწყე, გამხდარ მხრებზე ხელი შემოვივლე და შინ წასვლა ვურჩიე.

წამოდგა, მაგრამ შინ წასვლაზე უარი მითხრა.

— აქ კიდევ მაქვს საქმე, ზღვის კენჭები უნდა შევაგროვო.

— რათ გინდა?
— დედაჩემს ვხატავ.
— ზღვის კენჭებით?
— ჰო, მოზიკით.
— შეიძლება ვნახო ეს პორტრეტი?

— ჯერ არ დამიმთავრებია, — მითხრა და გაჩუმდა, ცოტა ხნის მერე კი დასძინა: — თუ გინდა, წამოდდი.

ჯიბეები კენჭებით და ნივარებით გაივსო და მითხრა:

— ბებიასთან დღევანდელზე არაფერი წამოგცდეს, თორემ ზღვაზე აღარ გამოიმშვებს.

აღვუთქვი, რომ არაფერს ვიტყოდი, თუმცა რაღაც შინაგანი ხმა მაიძულებდა, არ მიმელო ეს პირობა.

მართლაც ზღვის ახლოს უცხოვარი. მთავარი ქუჩა გადაღვევით და ერთ მიმართკენ მიწვანე ქოშაკთან გაეჩრდილ, რომლის მიღმა ორსართულიანი თეირის სახლი მოჩანდა. ეზოში რომ შევედი, შემაჩერა და კლდევით ერთხელ გამიმეორა, დღევანდელზე არაფერი წამომცდენოდა. დღევანდელში სამი კარი გამოიღოდა. ბოლო კარს მიუახლოვდა, ყურთამდე გააღო და განზე გადასწია. მე მიუახლოვდი, მაგრამ გაოგნებული უშალ შევედი. ჩვენს თვალწინ ბოტოქარი ზღვა გადაშლილიყო.

მომიჩვენა, რომ კარი პირდაპირ ზღვაში გადაიღოდა.

ზღვის ცივი სუნთქვაც კი ვიგრძენი. ტანში ერთბაშად დამიარა, ავცახცახებდი.

მერე, გონს რომ მოვეგე, წინ კი გადავდი ნაბიჯი, მაგრამ ავღუქვებულმა ზღვამ კვლავ შემაჩერა.

ვეგრძნობდი მის მოძრაობას.

აქვფებული ტალღები ჩემსკენ მოიწვედნენ. მოჭფურული ცის ფონზე შაით სითოთე კიდევ უფრო მკვეთრი ჩანდა, წყლის სიღრმისგან კი შვევნიერი ფერია ამოდიოდა, მისი ოქროსფერი თმები ტალღებში ლოვლავებდა. ზეაწეული ხელით ფერია ბუნების გააუბნებულ სტიქიონს აოქებდა.

● ცოტაც და, ქანდაკება მზად იქნება! ●

ფერია მე მიმზერდა. მის მზერაში შემფთობდა გამოკრთოდა, მოკუშული ტუჩები კი გასაოცარი ნებისყოფაზე მტყუპებდნენ. თვალბეჭეტი იმედის ციციანთელა უციაგებდა. ეს ალბათ სწორედ ის წამი იყო, როცა მან უქანასკნელად მიქარა თვლილი ნაპირს, სადაც მისი გოგონა იდგა.

მე მოხიბლული შევეცქერიდი ქალს, რომლის თვალითა ელვარებამ თავის სიხვებში გამხვია და მომაჯადოვდა, ლენა კი (ასე ერქვა ჩემს ნაცნობ გოგონას) მაკიდაზე ალაგებდა ჯიბიდან ამოღებულ ფერად კენჭებს და ნივარებს. გოგონამ გამოცინო ჩემი მდგომარეობა.

— ჯერ არ დამიმთავრებია. ხედავ, ცას წაწილი აქლია.

— ასეთი ქალი არ დაიღუპება, იგი ძალზე ძლიერია. მას თვალბეჭეტი რწმენა, სიცოცხლე, გამარჯვებისკენ სწრაფვა უდგას.

— დედამ მართლაც გაიმარჯვა, ძახ ზომ ნაპირამდე მომიყვანა და ნახა, როგორ გადაგრილი, დანარჩენისა კი მას აღარ ეწინააღმდეგებოდა.

საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტია

№ 9

ეს სტირდება

ჩვენს

ბარაკებში,

ჩვენს ნინსკლას

„მოსწავლის საზოგადოებრივი აქტიურობა“—ასე იყო დასათარებული სადისკუსიო წერილი, რომელიც „პიონერის“ შარშანდელ მე-9 ნომერში დაიბეჭდა.

რედაქცია სასაუბროდ იწვევდა ქუჩადასის მეთვლებს და ეკითხებოდა: „როგორ ვესმით, როგორ ვგახსებათ საზოგადოებრივი აქტიურობა? რა აზრის ხართ, ხომ არ უშლის ხელს მოსწავლეს სწავლაში საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობა? რატომ გაურბიან ბიჭები მას?“

ვიდრე მიმოვიხილავდეთ დისკუსიის მონაწილეთა წერილებს, ვაგარკვივით, რას ნიშნავს საზოგადოებრივი აქტიურობა საერთოდ და მოსწავლესა — კერძოდ.

საზოგადოებრივი აქტიურობა ნიშნავს საზოგადოების ცხოვრებაში პიროვნების საქმიან დამოკიდებულებას, როცა პიროვნება გარკვეული კლასის, სოციალური ჯგუფის წინაშე, პრინციპებსა და იდეალებს იზიარებს, იცავს მათ.

მოსწავლეთა მოქმედების ასპარეზი სკოლაა, პიონერული და კომკავშირული ორგანიზაციები. აი, აქ ავლენს იგი საზოგადოებრივ აქტიურობას, იცავს თავისი ორგანიზაციის იდეალებსა და პრინციპებს, ამკვიდრებს მათ ცხოვრებაში. თუ ამ თვალსაზრისით ვადავებოდათ სადის-

კუსიო წერილებს, გამოიკვეთება ერთი მთავარი აზრი, რომ ჩვენი საზოგადოების ცხოვრების თანამედროვე ეტაპზე, როცა ჩვენს ქვეყანაში დიდი გარდაქმნები მიმდინარეობს, არ შეიძლება მოსწავლე პასიური იყოს, არ ცდილობდეს თავისი წვლილი შეიტანოს ქვეყნის, თავისი სკოლის, თავისი პიონერული თუ კომკავშირული ორგანიზაციის ცხოვრებაში. სწორედ ეს არის მოსწავლეთა საზოგადოებრივი აქტიურობა.

ზოგიერთი მოსწავლისა და მშობლის აზრით კი მოსწავლეთა მთავარი მოვალეობა სწავლა და კარგ მოსწავლეს დრო არ დარჩება საზოგადოებრივ საქმიანობაში მონაწილეობისათვის; ისიც უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ბევრ ყმაწვილს დამატებითი დატვირთვა აქვს — სწავლაში მუსიკას, ჩაბმულია სპორტულ სექციებში, სხვადასხვა წრებში.

სწორედ ასეთი შეხედულების საწინააღმდეგო აზრი გამოიქვა სოხუმის მე-5 საშუალო სკოლის მეტრეკლასელმა თამარ გუნჯაძემ. მისი აზრით, საზოგადოებრივ საქმიანობაში არ შეიძლება სწავლაში ხელი შეუშალოს წესიერ მოსწავლეს.

ამ აზრის დასტურად გამოდგება მხარაძის რაიონის სოფ. გურიანთის საშუალო სკოლის მეტრეკლასელ ლლა ჭელიძის წერილი. ლლა რაზმის საბჭოს თავმჯდომარეა, „ნორჩი ლენინელის“ კორესპონდენტი, აქტიურად მონაწილეობს პიონერთა ორგანიზაციის აქციებში; ოპერაცია „თეთრი ფარის“ დამკვერთული რღებში რომ გამოეხადდა, მან 200 კვ მაკულატურა შეაგროვა. ყოველდღე ამასთან ერთად ლლა ხუთოსანი მოსწავლეა.

დისკუსია შეეხო ბიჭებსაც, რომლებიც, როგორც სადისკუსიო წერილში იყო აღნიშნული, გაურბიან საზოგადოებრივ საქმიანობას.

დისკუსიის მონაწილეთა უმრავლესობის აზრით, ბიჭების პასიურობა მეტწილად გამოწვეულია რაზმის საბჭოს უგერგელობით. თუ რაზმის საბჭო, რგოლის წინააღმდეგო ბიჭებს შესაფერ საქმეს გამოუმტბინა,

ისეთს, მათ რომ იტაცებთ, იზიარებთ, ეხერხებათ, ისინი ხალხით ჩაებმებიან საერთო ფერხულში, მოსწავლის საზოგადოებრივი აქტიურობას ორი მხარე აქვს. შეიძლება ყმაწვილი აქტიურად მონაწილეობდეს საქმიანობაში, მაგრამ არ ეტობის აქტიური პოზიცია. ეს კი მეტად მნიშვნელოვანი ფაქტორია, განსაჯუთრებით ამჟამად, როცა ჩვენს ქვეყანაში დაწყებული გარდაქმნები პიონერთა ორგანიზაციასაც შეეხო. ჩვენ ვერ აღმოფხვებით ფორმალურს პიონერთა რაზმულურობას და რაზმების მუშაობაში, ვერ განვიმტკიცებთ დემოკრატიულ პრინციპებს, თუ პიონერებს არ ეწებათ აქტიური პოზიცია. ეს პოზიცია გულისხმობს გულწრფელობას, საჭიროობას, სიტუაციების კრიტიკულად შეფასებას, ნაკლოვანებებისადმი შეურაცხებლობას.

არა ერთი და ორი შემთხვევა ყოფილა ვასულ წლებში აქტიურობის არჩენების დროს, როცა უფროსები შეუფერებელ კანდიდატურებს წამოაყენებდნენ ხოლმე. პიონერები გორანბდნენ ამას, მაგრამ ხმას არ იღებდნენ, ერჩინათ საერთო საქმე გაფუჭებულიყო, ვიდრე მასწავლებლისა თუ პიონერხელმძღვანელის გულწრფელი დაუმახურებინათ.

სადისკუსიო თემის ეს მხარე სრულყოფილად ვერ გამოიკვეთა მოსწავლეთა წერილებში.

და კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი საკითხი, რომელსაც არ შეხებია დისკუსიის მონაწილენი. არ შეიძლება აქტიური ვეწროლოთ იმას, ვინც მხოლოდ კეთილსინდისიერად ასრულებს დავალებებს, თავისთავად ეს კარგი თვისებაა, იგი მოსწავლის პასუხისმგებლობაზე მიგანიშნებს, მაგრამ ყმაწვილს თუ მარტო ის აწუხებს, რაც დაიცირებული აქვს, რაც მას ეწება, და გულგრილად ჩაივლის სადარბაზოში, სადაც ონავრები ლიფტს აზიანებენ ან კედლებს ჩხაპნიან, ანდა ეზოში, სადაც ონავრია ვაფუჭებული და ყველი უშვამი იღვრება, ასეთ ყმაწვილზე ვერ ვიტყვი, საზოგადოების აქტიური წევრი, საზოგადოების კეთილდღეობისთვის ზრუნავს.

ლილი სპილი

მე ჩემს მანწევლებზე ვკვარ!

სექტემბერი კვლავ მაგონებს
ჩემს ტკბილ პირველკლასელობას,
პაწიობას,
კაწიობას,
ჭაჯანობას,
არსენობას!
ჩემს ტკბილ პირველ მანწევლებს
კვლავ მაგონებს სექტემბერი, —
ფლაშვილურ რუფუნებით
მან გადმომცა სიბრძნე ბუერი.
დღესაც ჩემი მანწევლების
სმა, ვით რვალი, რეკავს, კვსავს,
ნაბერწყლებს ყრის,
ხანჯლის პირზე
თითქოს ისევ ხანჯალს ღვსავს..

ჩემი მანწევლების შუკი
ჩემს სტრეჩონებს ავლებს სირმას...
ენატრობ, მისი გაკვეთილი
ერთსელ კიდვე მომსმინა.
ოც ბავშვს გვევრთინდა,
დაჩენილებს
ერთი წიგნის ანაბარა,
მან განბანა ნათლის წყალით,
შემასწავლა ანა-ბანა!
სადაც შევკრთი, იქვე ხელი
შომბელივით დამოფარა...
ეს დედული, ეს მამული
სასოებით ჩამაბარა.

მან ყრმობიდან ჩემი სული,
გული ოჭროს წყალში ფყრა...
ჩემს ნამგალა ხუთიანებს
ვეტრფი, მან რომ დამიწერა!

მისი მაღლით დაგანძული
მერხთან ათას დედად დედავარ!
ვუვლი ქართულ „დედაენას“,
მე ჩემს მანწევლებს ვკვარ!

ჩემი ახსავი

რქებით	აღმართა	მეჩაივ
მომებლაუკა	აღმართი,	ქალთა
ვაში ასამბელი!...	ჩემი ასარბენი —	ტკბილი ანსამბლია —
ეკლით	იციო?	...მეფერება
მომებლაუკა	არაფერი მწამს	ხუნწი —
ვარდი დასარგველი...	თვალის ასამბელი...	ჩემი ასაბია!

როცა შემოდის
სხივი დრიჭოფან,
ის კვრავს ჩემი
ჯარგავლეს კედელს...
და... სათოელით თბილი ნათელით
გარეთ მზე ნათლავს
წალკოტს და ედემს!

და მოვიტყუნეთ...

თეთრი იუმის გვირგვინით,
ლურჯი იუმის გვირგვინით,
მწვანე ჯუჯილის ბიბინით,
საგაზაფხულო ცის გვირგვინით
ვირბინე,
ვირბინე,
ვირბინე
და მოვიტყუნე ყანაში
დოჭით მთის წყაროს
სიგრილი!

18497

თბილისიდან მესამე კილომეტრზე,
არაგვის ხეობაში არის სოფელი ნა-
ღიბანი, სადაც სულხან-საბა ორბე-
ლიანის მემორიალი ააგეს. ამ სო-
ფელში ატარებს ხოლმე ზაფხულს
თბილისელი მოსწავლე ვეფხია ნადი-
ბაიძე. წელს რომ ჩავიდა, ვეფხია
გულნატყენი დარჩა. მწერლის ძეგ-
ლი მოუვლელი და დაზიანებული
იყო, გეგმით გათვალისწინებული
შადრევანი და ლამპიონები არ გაკე-
თებულა. ყმაწვილმა თავისი გულის-
ტკივილი რედაქციას აცნობა. აი, ამას
ჰქვია აქტიური პოზიცია, როცა გუ-
ლი შეგეტყვია საერთო საქმეზე.
გულრიფშელი ვიას სანაის თანა-
კლასეულ ეკა ტუტოვიანს ოჯახი მრავ-
ალრიცხოვანია. ექვსი სული ერთ
თათბირ ცხოვრობდა. ვიას და მისი
თანარაზმელები ძალიან ვანიცოდენ-
ენ ეკას მდგომარეობას. როცა შეი-
ტყვეს, ცხრასართულიანი საცხოვრე-
ბელი სახლის მშენებლობა მთავრ-
დებოდა, რედაქციას სთხოვეს რჩევა,
როგორ მოქცეულიყვნენ, როგორ
დახმარებოდნენ ეკას. რედაქციამ ურ-
ჩია, რაიონის პარტიულ ხელმძღვანე-
ლობასთან მისულყვნენ, აეხსნათ
მდგომარეობა. მართლაც ასე მოიქ-
ცნენ პიონერები. მივიდნენ, უთხრეს,
ნორჩოვრები ვართ და რედაქციის
დავლებით მოვედითო. უფროს ამ-
ხანავებს მოეწონათ პიონერების
ასეთი აქტიუობა, ამხანავისადმი
მზრუნველობა, ყოჩაღი პიონერები
ყოფილხართო, შეიქმნ. სულ მალე
ეკას მშობლებმა ხუთოთხიანი ბინა
მიიღეს.

პიონერთა ორგანიზაცია დღენია-
დაც უნდა ზრუნავდეს იმაზე, რომ
მის რიგებში იზრდებოდნენ გული-
სსმეირი, მებრძოლი, შეუბოვარი
ყმაწვილები, რომლებიც აქტიურ მო-
წაწილობას მიიღებენ საზოგადოებ-
რივ საქმიანობაში და მუდამ აქტიურ
პოზიციაზე იდგებიან. ეს სჭირდება
ჩვენი ქვეყნის დღევანდელ და ხვა-
ლინდელ დღეს, ჩვენს დიად გარ-
დაქმნებს, ჩვენს წინსვლას. ყურნა-
ლის ფურცლებზე გამოსლი დისკუ-
სიაც ამ ფრიად მნიშვნელოვან მიზ-
ნებს ისახავდა.

ბაგო ციციშვილი

გაზეთ „ნორჩი ლენინელს“ რედაქტორი.

ბაგო ციციშვილი
სახ. სა. ციციშვილი
მთავრობის

მხატვარი
თამარ ფხიკიძე
მ თ ს რ მ ბ ა

ერთი პატარა „ბელუსა“

ბულმა დედამ, მერე იმანაც გაიხუ-
რა კარი და სამსახურში წავიდა.

— ჩოგბურთზე შენ გინდოდა რო
მეგლო, მე კი არა... — ლულუღლით
დაადევნა არიკომ.

— ადექი და შენც სხვა სპორტი
აირჩიე, ავე, თორნიკე ტანვარჯიშზე
არ დადის? ან თუნდაც დათუნა,
ცურვაზე დადიო, შენ არ მითხარი?
თანაც, თურმე ცურვა ფიზიკურად
ძალიან ავითარებს... — სცადა ბები-
ამ ბიჭის დამშვიდება.

— კი, ბებო, მაგრამ მე რომ კა-
ლათბურთი მინდა?! — თავი ვეღარ
შეიკავა არიკომ და ატორდა.

— მოვიკვდეს ჩემი თავი, მაგისტო-
ვის ტირი, კაცო? ცოტაც მოიყადე,
იქნებ ისე აიყვარე ტანი, იქით გვ-
წევბოდიწე, არა ჩვენთან იარე, არა
ჩვეთთანა... ავე, ვახტანგ შენი ძმა
არ არის, რომ მალაღი გაიზარდა,
ცხრა წლისა ეგეც შენი ტანისა იყო.

— რომ არ ავიყარო? — ბიჭი სლუ-
კუნით მიუახლოვდა კარს და ამყო-
ლის იმ ნაწილს აეკრა ზურგი, რო-
მელსაც სადაღაც, ზევით, ეწერა „ა-
არჩილი“; ბებიას ვარაუდით უმც-
როსი შვილიშვილი სწორედ ამ სი-
მალისა უნდა გაზრდილიყო საბო-
ლოდ, უფროსზე სულ რაღაც ერთი
თითის დადებაზე დაბალი.

— აბა, გენაცვალე, გუშინ არ იყო,
რომ გაგზომე?

— მერე რა, მაინც ნახე, რა, ბებო,
იქნებ მომემატა... ჭარხლის წვენიც
სომ დავლე, ფუ, საზიზღარო რძეც,
სტაფილემ რამდენი შეჭვამე...

— გენაცვალე ბებო, მგონი ცო-
ტათი მარცხა გაზრდილხარ... — აშ-
კარად წაუმატა ბიჭს სიმაღლე ბე-
ზიამ და იმანაც სიამოვნებით მო-

იხედა თავი. მერე ამყოლის მეორე,
მისაბოლო მხარეზე ზევით-ზევით წა-
სულ ტორსაკით საზებნა და გვერ-
დილი მისწრილ თარბლებს საყოლა
ოღალე, ერთი ამოიხრრა და... ბე-

ბიას სტაფილო სთხოვა. ცოტა ხანში
ვახტანგიც მოვიდა, მგელვით მში-
ო, გამომცხადა, მერე ძმას ალერ-
სით წამოარტყა თავში და ბიჭო, ამ-
დენი სტაფილოს ჭამით ბაჭიად არ
იქცეო, გაეხუმრა. ვიქცე და ვიქცეო...
— მიახალა გაგულსებულმა არჩილ-
მა და თავი გააჩიდა.

— ვახტანგ, გენაცვალე, შენ მაინც
მიგყვანა, რა არი, კალათბურთზე...

— ვა, ბებო, შენ რა ტიპი ხარ! თა-
ნამდროვე კალათბურთი სუპერგი-
განტების თამაშია და ამ სვლეკა ჩი-
კოს ვინ მიიღებს! მიდი რა, ბებო,
გადმომიდე, აღარ უნდა ამდენი გაც-
ვლებლა, პირი მოკალუღლი კი არა
მეპქეს... იაპონიშიც, მაგალითად,
ცხელ კერძს არ ჭამენ, სოლო...

— შენ სიტყვას ბანზე ნუ მიგდებ:
მე რაც გითხარი, იმაზე მიახსუბე.

— რა გიპასუხო, ხომ გითხარი,
ორი და რვა, ორი და თექვსმეტი,
ორი და ოცი, — აი, რასიმიაღლე „გე-
ელემი“ სჭირდება კალათბურთის, შენ
კიდევ აჩიოო... რას აიჩემა, ფუნ-
ბურთი არ ურჩევნია, ან ფარკიანა?
ათოსი, პოროსი, არამისი, დარტა-
ნიანი და რა ვიცის... ბიჭო, მოდი აქ!

— კარგი, გაანებე თავი, ისედაც
გულმოკლულია... მწვანელი შეატანე
და ნელა ჭამე, არავინ მოგდევს, ხომ
უნდა შევგრავო. მაინც სად არის ეს
კალათბურთის სექცია?

— სადაც გინდა, ბებო: სპორტის
სასახლეში, „დინამოზე“, კიროვის
პარკში და საერთოდ...

მერე დღეს სკოლიდან დაბრუნე-
ბულ არჩილს ბებო საგაროდ გამოწ-
ყობილი დახვდა.

— აბა, გენაცვალე, ტანზე გამოიცი-

— რა გახდა, რით ვეღარ მოიყა-
ლეთ, ერთი როგორ ვერ მიიყვანეთ
ეს ბიჭი კალათბურთზე? რასაც ეს
გვსვეწებათ, რა ვიცის... მე როგორ
გავივებ, ამ ხნის ქალი, სხვა არა იყოს
რა, სირცხვილია... თანაც კალათ-
ბურთისა არაფერი გამეგებია... — უკ-
ვე შეჩამდენედ საყვედურობდა ბე-
ბია შვილსა და რძალს.

— მოცლით კი მოვიცლით, დედი,
მაგრამ რომ ვერ გაგაგებინეთ ამ ბე-
ბია-შვილიშვილს: ასეთ გალუღლ
ბავშვს არავინ მიიღებს კალათბურ-
თის სექციამში... ტელევიზორში მა-
ინც ვერა ხედავთ, რომ ორ მეტრზე
დაბალი მოთამაშე თითქმის არც
ერთ გუნდში არა ჰყავთ?! მთელი სა-
ქართველო მოვლილი აქვთ მწვრთ-
ნელებს მალაღი ბიჭების ძებნაში...
ჩვენი ლიფსიტა ვის რად უნდა?! —
გაწყრა მამა.

— აბა, დარსაძე როა?.. — წამოიკ-
ნავლა არიკომ.

— მე გამონაკლისებზე არ ვლაპა-
რაკობ!

— კაცო, იქნება ეს ჩვენიც ორი
მეტრის სიმაღლისა გაიზარდოს, ვინ
რა იცის, ჯერ რა უნდა შეეტყოს? —
უფრო შვილიშვილის გულის გასა-
კეთებლად შეედავა შვილს ბებია.

— არ ვიცი, არ ვიცი... — აღარ და-
ამთავრა მამამ, საათს დახედა, აუჰ,
დამთავრიანდაო, და წავიდა.

— ჩოგბურთზე კი არ იარე, რომ
მიატყობ, — ჩაურთო მანამდე გაჩუმე-

ვალე, ხელ-პირი დაიბანე და მარ-
დად ისახუშე, უნდა წავიდეთ.

— სად?

— ჯერ სპორტის სასახლეში მივი-
დეთ, იქაცა ყოფილა კალათბურთის
სექცია, ვნახოთ, რას გვეტყვიან, თუ
არა და მერე „დინამოს“ მივაკით-
ხოთ...

— აუჰ, ბუბო! — გრძელი წამწამები
აახმახამა გახარებულმა არიკომ.

„ადიდასის“ საოცნებოდ ლამაზ
სპორტულ კოსტუმში გამოწყობილ-
მა, მცირე ღიბდამჩნეულმა მწვრთნე-
ლმა ერთი ახედ-დახედა არიკოს და
ბუბოს მიუბრუნდა:

— ქალბატონო, საქმე იმაშია, რომ
თანამედროვე კალათბურთი...

— ...სუპერგიგანტია თამაშია, — და-
უსრულა სათქმელი ბუბომა.

— აი, ხომ ხედავთ, გეცოდნიათ! —
გაუსარდა იმას, — თქვენი შვილიშვი-
ლი კი, აქედან გამომდინარე, კალათ-
ბურთისთვის არ გამოდგება... ისე
ყოჩაღი ბიჭი ჩანს, სხვა სახეობაზე
მიიყვანეთ, თუნდაც...

— ფეხბურთზე, ფარეკაობაზე... —
ცქვავდა წაეშველა ბუბო. მწვრთნელი
აშკარად ცნაყოფილი დარჩა მისი
გათფიფქობიერებულობისა, მოუბო-
დიმა, თავაზიანად დაემშვიდობა და
შეწყვეტილი მეცადინეობა განახალა.
— შეგემოწმინათ... ცოტა გააღე-
ვული კია, მაგრამ ძალიან მოძრავი
ბავშვია! — ახლა სხვა მწვრთნელს
აწოხდა და შვილიშვილს მოწოდინებუ-
ლი ბუბო.

— დღეს გამთამაშებლის სიმაღ-
ლეც კი ორი მეტრი უნდა იყოს, ყო-
ველ შემთხვევაში, სასურველია... —
უარის ნიშნად გაწალა ხელები ბუბო-
სათვისაც კი ნაწილობა, წარსულში
სახელგანთქმულმა, თვითონ არცთუ
ისე მაღალმა კალათბურთელმა.

— კი ბატონო, მაგრამ ვითომ ყვე-
ლა ეს თქვენი დღევანდელი მაღალი
ბავშვი ორი მეტრის სიმაღლისა გა-
იზრდება?

— ჯაბადარი, ბაზიერაშვილი, ზა-
ხალიშვილი, ჩემთან! — გამოისმო
მწვრთნელმა მოედინიდან ბიჭები. მა-
ღალკაცება იყო სამივე, ასხელტოლი,
გრძელხელები, არიკო თვითმდე
ძლიერს სწევდებოდა.

— რამდენი წლისა ხარ, ჯაბადარი?

— საკუთარ გამარჯვებაში წინასწარ
დარწმუნებული ადამიანის კოლოთი
ქითხა ყოფილმა „სახელგანთქმულ-
მა“ ოქროსკოჩორას.

— ცნის, მასწ...

— შენი?

— მეც, მასწ...

— მეც, — აღარ დაელოდა კითხვას
მესამე.

ბუბომ არჩილს გადახედა და მისი
გასაცოცხლებელი სახის დანახვაზე
გული მოუკვდა.

— გენახათ მაინც, როგორ თამა-
შობს, იცით, ისეთი ცოცხალი ბავშვი-
ვია და იქნებ... — ახლა მკაცრი
გამომეტყველების ახალგაზრდა
მწვრთნელს უხსნიდა ბუბო.

— ტანდაბალი კალათბურთელბის
დრო მოკვდა, ჩვენ მაღალ ბავშვები
გვჭირდება, გამოცოცხლებით კი,
თვითონვე გამოვაცოცხლებთ ყვე-
ლას, — ნიშნის მოვებით მოუჭრა
იმან.

— დაიჯერო, იმასაც, თვისი ზვისი
რომ შვავს? — ანიშნა ბუბომ ერთ
მაღალ, მაგრამ მოშვებულ, ლონგრე
ბიჭზე.

მწვრთნელს აშკარად არ ესიამო-
ვნა შენიშვნა, მაგრამ არ შეიმჩნია,
ბიჭებს მიუბრუნდა: — გადავდივართ
სამქულებს სროლებზე, მარცხავეი-
ლი, დაიწყეთ!

— აღარ გინდა, ბუბო, ნუღარსად
ნუ წავალთ... — უთხრა გაწილი-
ბულმა არიკომ ბუბოს.

— როგორც იტყვი, გენაცვალე...
მოდი, შინ უნრაფერს გაგამოტყა-
ვინეთ... მივიდეთ, სანამ გაკეთილებს
გააკეთებ, შენს საყვარელ ნამცხვარს
გაბოცავსო, შეჭამე, მერე ეზოში
ჩადი და თუ გინდა, დაღამებამდე
ითამაშე.

არიკო გარღვეულ მავთულუბამდე
გაბეჭა და ზნახს მიუჯდა გვერდით.
ეზოში მოწყობილ მარტულ სპორ-
ტულ მოედანზე ლამის ყველა ახ-
ლომახლო სკოლისა და კორპუსის
ბიჭები იყრიდნენ თავს. რა თქმა უნ-
და, წერილფეხობას უჭირდა მოზრ-
დელეთთან დაჯა. ჩაბოსხდებოდნენ
ბელურბივით მოედნის კიდეზე ეს
ვიტამბი ბიჭები და იცდიდნენ, სი-
ლო როგორც კი უფროსები სულ

მცირე ხნით მაინც დატოვებდნენ ახ-
პარტს, დროს ისელებდნენ, წამო-
იშლებოდნენ და მოედანზე გაემო-
ცვივდებოდნენ. ზოგი ფეხბურთს თა-
მამობდა, ზოგი — კალათბურთს, ის
კი არა, ზოგი ჩოგნის ქნევასაც ახერ-
ხებდა იმ ორომტორიალი. „კალათ-
ბურთელები“ ბადეჩამოვლავჯილი
ფარებისაკენ იკვლევდნენ გზას, პი-
პარად გაითამაშებდნენ არგევან-არა-
დანს, გუნდებად დაიყოფოდნენ, რამ-
დენიმე ბურთის ჩაგდებასაც მოასწო-
რებდნენ და, აბა, მოუსვითო, — ისევე
დიდი ბიჭები ეპატრონობოდნენ იქა-
ვრობას. ვერა და ვერ მოიპოვეს უმ-
ცროსებმა იმის უფლება, რომ დაწ-
ყეული მატჩი ერთხელ მაინც მი-
ყვანათ ბოლომდე. ხან დილაადრია-
ნად მოიყარეს გუნდები თავი, ხან
პირიქით, გვიან საღამოთი, მაგრამ
ვერაფერს გახდნენ, არ იქნა და არ
მოიკვდა მოედანმა საბამთოდ. დი-
დი ბიჭები იქით იყენენ, აღარც გახ-
დამის მოსრულე დედა-ბებიები და
სპორტული აღწავლისათვის მზრუნ-
ველი მამები დაილიყენენ. ისე რომ,
მოულოდნელად გამოქრთალ მცირე
შუალედებშია თუ იხებდნენ ნა-
წილობრივ მაინც გულს არიკოს ტო-
ლები.

აქ ყველამ იცოდა არიკოს ფასი,
ერთი უკლით იქნებოდა თუ ოთხით,
მისი გუნდი ყოველთვის იმარჯვებ-
და. ისე დაატრებდა ბურთს, ისე
მარჯვედ გაუსხლებებოდა თავისივე
მაღალ ბიჭებსაც კი და უფრო ხში-
რად ისე უსტად თავსებდა ხოლ-
მე ბურთს კალათში, რომ მოწინააღ-
მდეგემ აღფრთოვანებულა მოკვავდა.
დაცვაში ხომ პირდაპირ გასაქანს არ
აძლევდა მტოქებს ის კი არა, რო-
ცა ხანდახან მოზრდილ ბიჭებს შემ-
თხვევით მოთამაშე დააღლებოდნენ
და არიკოს ჩართავდნენ ხოლმე გუნ-
დში, ლამის იმათაც არ უღებდა
ტოლს. ახლაც როგორც კი ინგლე-
სურის მასწავლებელთან მიმავალი
კახა თამაშს გამოეთიშა, ბიჭებმა
არიკოს დაუძახეს. ისიც გადადგინ-
და და, იცოცხლე, გული იჯერა! მო-
კეუქულმა თანაგუნდელებმა მოწონე-
ბის ნიშნად თითო წამოარტყეს —
ყოჩაღ, მეგარი ხარო, ზოგამა ისიც
დაუმატა, მეგან კარგი გამთამაშე-

ბელი დადგება, მიდი, სექციაში ჩა-
წერე, ნაღდ კალათურის გათამა-
შებენ, ყველა წესსა და იღებს გას-
წავლიან, ნამდვილ გუნდშიც ჩაგ-
რიცხავენ და შეჯიბრებებზეც გამო-
ვიყვანებო...

— კი, როგორ არა, ჩამწერეს სექ-
ციაში, გაგიყენენ, ეს რა ბიჭი მოგ-
ვიყენა, სწორედ ესეთსა ვაჭარობ-
დითო!.. უხ, ერთი, ნეტავ იმსიმაღ-
ლედ გაგიზარდო, იმსიმაღლედ, რომ...—
ეს გულში გავიფიქრა, ბიჭებს კი მოჩ-
ვენიდითი გაუფიქრობითი უპასუხა,
რა მინდა სექციაში, აქ არ მირჩე-
ვინაო...

თითუმი კიდევაც ჩაუწყუნდა და-
წუნებულ კალათბურთელს წყენა,
ლამის თვითონაც დაიჯერა, რომ
მართლაც აქ ერჩივნა; უცის მიე-
დანზე თამაშითა და ფიზკულტურის
გაკვეთილებზე სტომა-ნავარდით
კმაყოფილებოდა. უწინდებურადვე
გულმოდინდენ ჰამდა ვიტანინ, „A“-ს
შემცველ ბოსტნეულსაც, საძულველ
რძის ნაწარმსაც, ძველბურთადვე და-
ყინებით ამოქუჩებინებდა შინაურებს
საკუთარ სიმაღლეს, და კვლავაც გა-
უმტყველდა ესწრებოდა ქალაქში გა-
მართულ საკავშირო სპორტების
ყველა მატჩს, ძმას აკვირებოდა
ნომრე და იცო...

სკოლაში ჯანმრთელობის მსოფ-
ლიო დღესთან დაკავშირებით „მხი-
არული სტარტები“ ტარდებოდა. უმ-
ცნოსკლასკლებს სირბილის, სივრ-
ძე-სიმაღლეზე სტომის, დაბრკოლე-
ბათა გადალახვის, ფეხბურთისა და
კალათბურთის ელემენტებისას
შემდგომ შეჯიბრებაში უნდა დაგ-
როვებინათ ქულები. მესამე „ბ“-ს
კაპიტნად ერთხმად არჩეული იყო
კიო მოუსვენრად ცმუკავდა, ხან
თავს გუნდს გადაწვდავდა, ხან მოწი-
ნაღმდეგისას. გოგოების იმედი არა
ჰქონდა, დარდობდა, უკან დაგვეყ-
ვერო. ვეღარ მოითმინა, ემზარი მი-
უგზავნა და გააფრთხილა, იცოდეთ,
თუ იმათ გვაჯობებს, ქოთბით არ აგ-
ვდებათო. გოგოები გაკაპასდნენ,
თქვენს თავებს მიხედეთ, იქით არ გა-
იტყვიოთო. ქოთბამდე არ მისულა
საქმე. მესამე „ბ“-ში დამაჯერებლად
მოიგო შეჯიბრება. თუმცა ერთმა-

ორმა გოგომ მართლაც წაიფორსი-
ლა წინაღობების გადალახვის
დროს, მაგრამ დანარჩენებმა იო-
ლად მოახუნეს ჩამორჩენის დაძ-
ლევება, სწლო როცა კაპიტნების ორ-
თაბრძოლაში აჩიკომ სუთივეჯერ
ჩაადლო ბურთი კალათში, სირბილ-
შიც აჯობა „იმათ“ კაპიტანს და კი-
დედ ათი ქულა მოიპოვა, გამარჯვე-
ბაც საბოლოოდ მის გუნდს დარჩა.
მომბლები და კლასის დამრევებელი
შემოქმედებენ გამარჯვებულს,
ჰკოვნიდნენ, აქებდნენ, აჩქარებდ-
ნენ, დროზე ჩაიცვით, ოფლიანები
ხართ და არ გაცივდითო. ამ აურ-
ხაურში აჩიკოს ვილაც უცნობი მი-
უახლოვდა, წინ ჩაუცმეჭდა, შუბ-
ლიდან ოფლიანი თმა გადაუჩიო.

— შენ რა ბიჭი ყოფილხარ, კაპი-
ტანო! წამოხვალ ჩემთან, კალათ-
ბურთის სექციაში? თუ უკვე დადი-
ხარ სადმე?

აჩიკომ ყურებს არ დაუჯერა, და-
იბნა, წამწამები ახახახა, ნერწყვი
გადავლავა და, როგორც იქნა, ამოს-
თქვა:

— დაბალი რომ ვარ?..

— ეგ არაფერი! მოდი, შეთანხმ-
დით... ჩვენ აქვე, ჩვირდემტ მომერძო
ვევარჯიშობთ, ინსტიტუტის დარბაზ-
ში... სკოლაში პირველ ცვლაში
ხარ, არა? ექვს საათზე ხომ შექმლედ
ვარჯიშზე სირაულს? ესე იგი, ხვალ
არა და ზედ გელოდები...

— სახელი მაინც როგორ არა
ჰკითხებ, გენაცვალე? რომ მივალთ,
ვინ უნდა ვიკითხოთ? — აფორიაქდა
ბებიო, აჩიკოს ყველაზე სამიედრო
მოკავშირე.

ბიჭს შიში გამოეხატა სახეზე —
რავა ეუბნებდა, მისივე მოუსწრებ-
ლობის გამო რომ ვერ მიავნებ იმ
მოულოდნელად გამოცხადებულ
მწვრთნელს? ვაითუ ვერც დარბაზი
იპოვნინ და...

ისევე ბებიამ დაამშვიდა, შენ სახე-
ზე რომ იცნობ და თვითონ კიდევ
უფრო ადვილად უნდა გიცნოსო.

დარბაზსაც იოლად მიაგნეს და
მწვრთნელსაც. გიორგი ჯერ ბებიას
მიესალმა, თავაზიანად ჰკითხა, ხომ
არაფერი გექნებათ საწინააღმდეგო,
თქვენმა შვილიშვილმა ჩვენთან რომ
იაროსო, მართალია, დიდად სახარ-

ბიელო პირობები არა გააქვს სა-
ვარჯიშოდ, ჯერჯერობით ოფიცია-
ლურად არც ჩვენი გუნდის არსებო-
ბა არის აღიარებული, მაგრამ ყუ-
ლადვე ჩვენსვეა დამარჯვებუ-
ლიო. ვარჯიშის პირობებიც აუხსნა,
ისიც უთხრა, სწავლაში ხელ ნამდ-
ვილად არ შეუშლებო, რაღაც ცნო-
ბების წარმოდგენაც სთხოვა, მერე
აჩიკოს მოუენისაკენ მსუბუქად უბიძ-
გა, აბა, ბიჭებო, ახალბედა მიილე-
თო... და აჩიკოს ბედნიერებად და-
იწყო.

ისე მალე შეეწეო ბიჭებს, ისე
უმტყვიველად შეეგო ვარჯიშის
პირობებს, ვეგონებოდათ, ერთი წე-
ლი მაინც არის, რაც აქ დადისო.
მისი თამაში უფრო დახვეწილი და
საზრიანი გახდა, ტექნიკის საიდუ-
ლეობებშიც გაერკვა და მოკლე
დროში აქაც საუკეთესო გახდა. ბი-
ჭებმა შეიყვარეს, თავისიანად იც-
ნეს და კარგი თამაშისთვის პატივ-
საც სცემდნენ. ვარჯიში ხომ მოს-
წავდა და მოსწონდა, ის წუთებიც
ძალიან უყვარდა, როცა გიორგი
მასწავლებელი გარშემო შემოიხსამ-
და ხოლმე ბიჭებს და კალათბურ-
თის ისტორიას უყვებოდა, სხვადა-
სხვა დროის გამოჩენილი კალათ-
ბურთელების თამაშის თავისებურე-
ბებს აცნობდა, დაწვრილებით უხა-
სიათებდა თითოეულ გუნდს, უხსნი-
და, რომ მოედანზე ნებისმიერ მოძ-
რაობას, ბურთის გადაცემას თუ
სროლას გონება უნდა უწერებდეს
წინ; წინააღმდეგ სპორტის სასახლეში
არ ტელევიზორში ნანახ მატჩებს
არჩევინებდა, ბიჭებმა იცოდნენ, რომ
მათი მწვრთნელი არასოდეს ყოფი-
ლა დიდი და ცნობილი კალათბურ-
თელი, უბრალოდ, ფიზკულტურის
ასწავლიდა სკოლაში, მაგრამ ზედ-
მიწვევით ერკვეოდა კალათბურთის
აე-კარგში, მთელი არსებით უყვარ-
და იგი, ამ სიყვარულსაც უნერკავ-
და ასე, სულ სათითაოდ შეგროვოლ
ამ ბიჭებს, რომლებსაც ახლა გი-
ორგი მასწავლებელზე უკეთესი არც
კალათბურთელი ეუბნებოდათ, ან
მწვრთნელი და არც საერთოდ ადამ-
იანი. აჩიკოსთვის კი იგი მეტსაც
ნიშნავდა.

ერთხელაც ვარჯიშის დროს დარ-

ბაჭში ორი უცნობი შემოვიდა. შემოვიდნენ და კუთხეში საორტულ ლეიბებზე ჩამოსდნენ. ყურადღება არავის მიუქცევია, დროდადრო ასეთი მოკლედონდელი მაყურებლებიც შემოესწრებოდნენ ხოლმე და შეჩვეულები იყვნენ. ვარჯიში რომ დამთავრდა, გიორგი მასწავლებელი მოსულებისკენ გაემურა, მიესალმა. მერე ერთ-ერთმა, ჭროლათვალება, მხარზე ხელი მოუტყაპუნა მას — რას გერჩით, ძმაო, მიდღწევია მიზნისთვის და ვე არის! სიმართლე გითხრა, პირადად მე ვფიქრობდი, რას უნდა გახდეს, სპეციალური მომზადება არა აქვს, თან ასეთ პირობებში რა უნდა მოგხერხოს-მეთქი, — ალაგ-ალაგ ჭერჩამოგრეულ, იატაკყერილსა და მინერჩამტვრეულ დარბაზს მოავლო თვალი და განაგრძო: — მაგრამ ვაკავებ, ბატონო, თითს, ქაღალდზე გაფორმებადა უნდა ამ შენს გუნდს და მორჩა! ხვალვე გამოიარე სამმართველოში და... მე, ჩემის მხრით, ყველაფერს ვიღონებ, რომ საქაქაქოზე დავიშვან... — მერე ბიჭებს მიმართა: — აბა, ბედურებო, კარგად იყავით, ყოჩაღად და თქვენს გულშემბატკიარად მიგულეთ! გიორგიმ მოსულები გააცილა და სახეგაბრწყინებელი შემობრუნდა.

— ბიჭებო, გავიმარჯვეთ! ჩათვალეთ, რომ ჩვენმა გუნდმა არსებობის უფლება მოიპოვა... აი, ახლა, სულ რამდენიმე წუთის წინ მოიპოვეთ თქვენ ეს უფლება... ვილოცავთ და გმადლობთ...

იხუვლეს ბიჭებმა, შემოეხვივნენ მწვრთნელს, ზოგს შარვლის ცალ ტოტილია მოესწრო ფეხის გაყრა და ასკინკილა ხტოდა, ზოგს საორტული ფეხსაცმელი გაეხადა, მაგრამ ჩვეულებრივი ჯერ არ ჩაეცვა და ისევე, წინდებისამარა დაფრინავდა სინარულით. კოცინდნენ ერთმანეთს, გიორგის, იცინოდნენ, ყვიროდნენ.

— თუმცა, მოდელი, ხვალამდე მოვიცადოთ, ხვალ კი უკვე დანამდვილებით გვეცოდინება ყველაფერი... — ძლივს ჩააცნო გიორგიმ ფრიაბული. — ისე, გუნდის სახელზეც უნდა ვფიქროთ, ჩვენც ხომ უნდა გვეინდეს ჩვენი სახელი!

— აუპ, მასწ! ფორმაც ხომ გვინ-

და, ზედ გუნდის სახელიც უნდა დავაწეროთ, არა?.. და ნომრებც!..

— ცისფერი მაისურები ავირჩიოთ, რა, მასწ!..

— არა, ბიჭო, თეთრი ჯობია, ან ზოლიანი...

— ზოლიანი კი არა, ყვავილებიანი არ გინდა?! წარწერა ხომ უნდა

ეტყობოდეს. — ისევე აჟივივდნენ ბიჭები.

ზოგმა „მართვე“ დავირქვათო, ზოგმა „სტარტიო“, ზოგმაც „განთიადიო“ — ნაირნაირი სახელები

ჩამოთვალეს, მაგრამ ვერც ერთზე ვერ შეჩერდნენ.

— მე კი მგონია, ყველაზე უკეთესი სახელი ჩვენი სამმართველოს ინსტრუქტორმა მოგვიგონათ — „ბედურები“, რას იტყვიან?

ერთი პირი იუზუნს ბიჭებმა, მერე ახმურდნენ, იკამათეს, იცინეს, და საბოლოოდ დარწმუნდნენ და შეთანხმდნენ, რომ მართლაც სახელი „ბედურები“ ყველაზე უფრო მოუხდებოდათ თუნდაც იმიტომ, რომ ამ რიტეზივით შეუპოვრები და გულგაუტესლები იყვნენ...

ყველაფერმა მშვიდობიანად ჩაიარა. „ბედურებმა“ არსებობის ოფიციალური უფლებაც მოიპოვეს და უმცროსი ასაკის მოსწავლეთა გუნდების საქაქაქო პირველობაში მო-

ნაწილობისაც, ახლა გუნდი უკვე ინტენსიური რეჟიმით ვარჯიშობდა, შეჯიბრება სულ რაღაც სამ კვირაში უნდა დაწყებულიყო. კიდევ უფრო შეჯამირდნენ გიორგის „ბელურები“, დასერიოზულბუნებები, მიუღი ძალ-ღონეს და მონდომებას, მათ სოფლებს თამაშიში. წუთსაც არ კარგავდნენ უქმად, ხეწდნენ თითოეულ კომბინაციას, იწყებოდნენ სხვადასხვა მდგომარეობიდან ბურთის ტყორცნაში.

ბოლოს ის დღეც დადგა, — გიორგისა და მისი ბიჭებისათვის ერთნაირად საოცნებოცა და საპასუხისმგებლოც.

თორ მისსურებზე მოყავისფრო ბელურაგამოსასულ გულაფანცბლულ ბიჭებს წინ აჩიკო გამოუძღვათ. ღელავდნენ, დაბნეულებს ფეხიც ვერ აეწყოთ სპორტული მარშისათვის, ღდაბბულები მისჩერებოდნენ ერთმანეთს კეფაში და აქეთ-იქით გახედვასაც კი ვერ ბუადვდნენ. ამ დაბნეულობისა და დაბბულობის ემინოდა ყველაზე მეტად გიორგის, ვითუ, თამაშის დროსაც ვერ განთავისუფლდნენო და...

ჩამთავრდა შეჯიბრების გახსნის საზეიმო ცერემონიალი, მერე შეხვედრების განრიგიც გამოცხადდა. ჯერ „მართებსა“ და „ნორჩ დინამოელს“ უნდა ეთამაშნათ, მერე კი — „ბელურებსა“ და „გამარჯვებსა“. სხვების ყურებაში ბიჭებს თითქოს გაუარა დაბბულობამ, მაგრამ როგორც კი მოედანზე მათი გასვლის დრო მოახლოვდა, ისევ შეებრკათ ხელ-ფეხი და შიშამდგარი თვალებით მიაჩერდნენ გიორგი მასწავლებელს. უსმენდნენ კია მის დარიგებას, მაგრამ მათ გონებამდევ არც ერთი სიტყვა არ აღწევდა. გუნდებს მოთვლისთვის რამდენიმე წუთი მისცეს. „გამარჯვების“ წევრები ლაღად იქცეოდნენ, ზტოდნენ, დარბოდნენ, ხელ-ფეხს ივარჯიშებდნენ, სხვადასხვა პოზიციებიდან ტყორცნიდნენ ბურთს. „ბელურების“ მოუხერხებლობისა და მოუქნელობის შემხედვარე „გამარჯვების“ მწვრთნელმა გადაწყვიტა — აბა, ესენი ჩემებთან რას უნდა გახდნენო და, დამ-

შვიდებულე, სვალინდელ მოწინაღმდეგეზე ფიტრს შეუდგა. სამაგიეროდ, გიორგი იყო შავ დღეში. ერთი კი ჩამოუარა ბიჭებს, შეუძახა, გაეხუმრა, გაამხნევა, ვითომ გაახალისა კიდევაც, მაგრამ არაფერი ეშველათ, ისევ ისე რობოტებივით მოძრაობდნენ.

მერე მსაჯმა სასტვენს ჩაბერა და თამაშიც დაიწყო... ოთხი, ექვსი, რვა ქულით გავიდა „გამარჯვება“ წინ და „ბელურები“ საბოლოოდ წახდნენ. — ეტყობა, ფსიქოლოგიურად ვერ მოვაშმახად კარგადო, — დარ-

დობდა გიორგი. სათადარიგო მოთამაშებს გადახედა, იქნებ შეცვლამ უშველოსო, იფიქრა და კიდევაც დააპირა ცენტრის გამოცვლა; მაგრამ სწორედ მაშინ დაბზრიალდა აჩიკო, გაძვრა, გამოძვრა, დაუსტავა ერთს, მეორეს, სასროლად მარჯვადგილი შეარჩია და ზედიზედ ორჯერ მოათავსა ბურთი კალათში.

— გენაცვალოს ბებო, ჩემი კოკროლინა ბიჭი! — სიამოვნებისაგან ვინაბარა საგულშემმატიკეროდ მოსული აჩიკოს ბებიამ.

— აა, იქნებ, რაღაც... — იმედის

ციკინათელა გამოუკრთა გულში გიორგის.

აჩიკომ სათითაოდ ჩამოუკრთოლა თანავუნდელებს, ჯერ ნიკოს შეუძახა, მერე თავისზე ორჯერ მაღალვანოს უშეტი მოუღერა, ლევანს თვალში ჩაუკრა, სოლიკოს გავუცინა და ფარამდე გასულ მოწინააღმდეგეს ხუთ ნომერს აედგინა, საშველი არ მისცა, „ჩაკეტა“ და იმანაც გადაცემა ვეღარ მოახერხა, დაშველებულ მეტსანს დააყოფა ბურთიანად საჯარიმო მოედანზე და წესის დარღვევისათვის ბურთის დათმობა მოუხდა.

— აბა, წავედით! — შესძახა აჩიკომ და შეტევა წაიოიწყო, ნიკოს ანიშნა, იცოდ, შენზე გადამოაქვს თამაში. მოედნის ცენტრს რომ გადასცდა, ზუსტად გადააწოდა მარჯვენა ფეხსაზე — მის საყვარელ ადგილზე გასულ ნიკოს, იმანაც ვაგებდა, ტყორცნა და კაპიტნის მიერ მოპოვებულ ქულებს კიდევ ორი მიუხატა. პასუხად მოწინააღმდეგის შეიღმა ნომერმაც ლამაზი ბურთი მოათავსა კლათში. აჩიკომ ახლა გუნდის ცენტრი — ვანო ჩართო თამაშში, ზედ ფართან გასულს, ეშმაკურად გადააწოდა ბურთი და იმანაც შეუცდომლად ტყორცნა.

— არიკო, გმონი გვემუღონო... — გაიფიქრა იმედგამეფულმა გიორგიმ, მერე ზახა მოისცა გუნდით, სოლიკოს შევლით, უფხრა, მოკლედ აუხსნა მისი ამოცანა და მოედანზე გაუშვა. მარჯვედ ჩაერთო ზახა თამაშში, კარგად აუბა აჩიკოს მხარის და ახლა უკვე ორნი აძლევდნენ თამაშს მიმართულებას. „გამარჯვების“ მწვრთნელს მოსვენებლობა დაეკრუ, წუთშეკნება ითხოვა, გაუწყრა თავის ბიჭებს — თუ ატყობთ, თამაშის სადავე მოწინააღმდეგეებს რომ ჩაახადეთო, იმ გალულე ცხრა ნომერს როგორ ვერ მოუხერხებ რამეო, დატუქსა, დარჩევა, ორი მოთამაშე შეცვალა. გიორგიმაც დარჩევა თავისებში, ვანოსა და ლევანს უფხრა, მეტი იმეშვავეთო, აჩიკოს კეითხა, სომ არ დავასვენოო, იმან თავი გადააქანა, არაო და თამაშიც განახლდა. თავდაღწოგადად იმძროდა ორივე მხარე, ყოველი დაშვე-

ბული შედგომის შემდეგ გაგულსებულები ცდილობდნენ მის გამოსწორებას, ხან უარესად ცდებოდნენ, ხან კი ახერხებდნენ გულის მოხსენას. თამაშის პირველი ნახევარი „გამარჯვებამ“ ოთხი ქულით მოიგო. სული მითქვეს „ბელურებმა“, ძალა მოიცეს, გიორგის მითითებამ უნებუნებლად იამხსნა, ერთხანეთი გაამხნევეს და მოედანს გულმოცემულები დაბურუნდნენ, მაგრამ „გამარჯვებამ“ სულაც არ აპირებდა უპირატესობის დათმობას და ვიღაც „ბელურებთან“ წაგებას. არიკოს ახლა უკვე აჩიკომ მოწინააღმდეგე „იჭერდა“, მაგრამ არ ივარგა ამ ტექტიკამ, ვერც აჩიკო ჩაკეტეს საიმედოდ, და აღარჩენ „ბელურებთან“ მოქმედების მეტი თავისუფლება მიეცათ. მალე „გამარჯვების“ შემფოთბულმა მწვრთნელმა მორიგი წუთშეკნება აიღო. აჩიკოს გაძლიერებული დაცვა მოუხსნა, იცოდ, თუ წაივით, თვალთ არ დაემთხვობა, დაეუქრა თავის უღიმსოლად ნირწამხდარ ბიჭებს და ახლარს ტენილადი ცენტრალურ თავდამხმარის გამოშვებით სცდა თამაშის მსვლელობის შემობრუნებას. ერთი პირი თითქოს მართლა გაამართლა გაორებულმა ცენტრმა, მაგრამ როცა ვანოს დასახმარებლად გამოვიდა მაღალი ვაჟა, „ბელურების“ უპირატესობა თანდათან გამოიკვეთა და საბოლოო გამარჯვებაც მათ დარჩათ.

კონიტი ლამის გული შეუღონეს გახარებულმა ბიჭებმა აჩიკოს.

— ო, რა ბიჭი შეყვარა, კაპიტნო! — ხელში აიტაცა გიორგი მასწავლებელმა, მერე ყველა სათითაოდ გადაკრუნა.

უბედნიერესი ბიჭი იყო იმ დღეს ყველაზე პატარა „ბელურა“.

უნებო გუნდი ერთხანად მოექცა საყოველთაო ყურადღების ცენტრში. „იმედთან“ მორიგ თამაშზე გამოსულ გიორგის ბიჭებს მწვრთნელები გულისყურით ადევნებდნენ თვალს, სხვა გუნდების მოთამაშეებიც და მიმორავლებული გულშემატკივრებიც ტრიბუნებზე ბებინას ძველი აჩიკოს დედ-მამა და ძმარ გამოჩნდნენ. „ბელურები“ ფრთავა-

ლილები თამაშობდნენ შესაძლებლობის სრული გამოვლენით. დღევანე კი არც ახლა დაკლებიან, მაგრამ პირველმა გამარჯვებამ თავისი ქნა და ბიჭებმა მეორე მეტოქესაც აჯობეს. მაშინ კი შემფოთდა გიორგი, არ გამოიყოფოდნენ, თავში არ აუვარდეთო და განგებ უკმაყოფილოდ მოაჩვენა თავი — ცოტას მოძრაობდით, უზუსტოდ გადაეყვინებ ბევრი გელოდათ, ფარქვევს ისინი გჯობნიდნენ... სომ არ გგონიათ, რომ „ალმაფრენასთან“ იოლად გაიმარჯვებთ... მერე ისიც იფიქრა, ამ შევაშინო და მაინც დევლივით არ დაეპაროთო, და გაამხნევებლად შეუძახა: მოწინააღმდეგე ძლიერია, მაგრამ ჩვენი უპირველესი თვისებებია: შე-უ-პო-ე-რა! — ერთხანად უპასუხეს „ბელურებმა“ და სვალნიდელი მეტოქის თამაშის საყურებლად ჩამოსხდნენ. გაფაციცებით ადევნდნენ თვალს „ალმაფრენის“ ყველა წევრის თამაშს, იმასხვებდნენ, სახვალიოდ ითვალისწინებდნენ. მეორე კი დარბაზის კუთხეში განცალკევდნენ.

— მასწ, რა მალეები არიან ქუქის ნომერი მაინც, გმონი ორი მეტრია, რა!

— ფარიდან ასხლევით ბურთების აღებაში ნაღდად გვაჯობებენ...

— ნელე ტემპი ურჩევნიათ, ტყყობათო!

დაწვრილებით გაარჩიეს მომავალი მეტოქის თამაშის ყველა ავკარგი და სათავისო ტექტიკაც დასახეს: შორი და საშუალო მანძილიდან სროლით უნდა ვავოზოთ, თორე ფარქვევს გასვლა გაჭირდება და, რაც თანავარია, ტემპი! ტემპმა უნდა გაგვამარჯვებინოს.

გარდა იმისა, რომ „ალმაფრენა“ პირველობის ერთ-ერთი ფავორიტი იყო, ამ შესხვედრამი გამარჯვებულს პირველ-მეორე ადგილმეპისაავის საბრძოლველად ეხსნებოდა გზა და ეც გარემოება კიდევ უფრო საინტერესოსა და მინშველადან ხდებოდა მას. თამაში ფრთხილად დაიწყო, უკვე ყველასგან შემჩნეულ აჩიკოს განსაკუთრებული მეურვეობა ჰქონდა მიჩნელი, მათ გუნდში ყველა-

ზე მაღალ ვანოსაც ერთი თავით მასზე მაღალი მოწინააღმდეგე დასდევდა ფხვდაფხვს, გასაქანს არ აძლევდა. ვერ ააწყეს „ბედურებმა“ თამაში. შორიდან ნატყორცნი ბურთი რამდენჯერმე ასცდა კალათს და ბიჭებიც შეშინდნენ, ველარავენ ბედევდა შეტევის დაგვირგვინებას, არც უშუალოდ ფარქვეშ ცდილობდა ვინმე შესვლას, იქ მაღალი მოწინააღმდეგე ბატონობდა. და სწორედ მაშინ „ბედურების“ კაპიტანმა კიდევ ერთხელ იდო თავს იმის დამტკიცება, რომ სიმაღლე კალათურთში გადამწყვეტი არ არის. ისეთი სისწრაფე შესთავაზა თანდგუნელებსაც და მეტოქეებსაც, რომ გააოგნა. თავისები კი აპყენენ თანდათანობით, „ალმაფრენის“ ტანმაღალ ბიჭებს კი მერე და მერე უფრო გაუჭირდათ, ადრე დაიღალდნენ. შორიდან ზედიზედ ჩადებულნი რამდენიმე ბურთი, ერთი-ორი ჩაჭრილი გადაცემა და წამოწევიენ „ბედურები“ „ალმაფრენას“. აჩიო ახლა ფარქვეშაც უტიფრად ძვრებოდა, ვანოსა და სოლიოსაც შეიყოლიებდა და მოწინააღმდეგის ამ უპირატესობასაც უქმნიდა მუკარას. შესვენების შემდეგ თამაში უფრო დაიძაბა, არავის ეთმობოდა გამარჯვება. მთელი ძალით ამუშავდნენ ზახაც, ნიკოს, აჩიო სომ კვლავინდებურად თავბრუს ხვევდა ყველას, აღარც ვანო ეჯახინებოდა თავისზე მაღალ ცენტრალურ თავდასხმელს, და „ალმაფრენამ“ ნელ-ნელა დათმო თამაში.

— თქვენ, ძმაო, გატყობთ, აღარა ხუმრობთ, — არაქათამაოცდილ, მა-

გრამ ბედნიერ „ბედურებს“ მათი უნებლიე ნათლია მიუახლოვდა, — სიმაართლე ვითხრათ, პირადად მე ამდენს არ მოველოდი...

— სად იპოვე, გიორგი, ეს ცხრა ნომერი, კაცო? — აჩიომ „აღიდასის“ საოცნებოდ ლამაზ სპორტულ კოსტიუმში გამოწყობილი, მჭირელი ჰამბაჩნული მისი დამწუნებული იცნო.

— თავისავე სკოლაში. — მშვიდად უბასუხა გიორგიმ.

— ფინალური შეხვედრა კი დათმეს „ბედურებმა“. „ნორჩმა დინამოელებმა“ დამსახურებულად გაიმარჯვა. იგი რამდენჯერმე ძლიერი იყო გიორგის ბიჭებზე და ეს თვითონ „ბედურებმაც“ აღიარეს. არც მეორე ადგილს მოუტანია მათთვის ნაკლები სიხარული, პირველი ჯგერისთვის ესეც ვიკმართოთ, იცინოდნენ და სახეგაბადრულები ღებულობდნენ მილოცვებსა და ჯილდოებს. პირველობის საზეიმო დახურვის ცერემონიალის დამთავრების შემდეგ გიორგისთან და მის ბიჭებთან ისევე მიწვრთნელი მივიდა და აჩიოს ჯიქურ ჰკითხა:

— სომ წამოხვალ ჩემთან? თვის ბოლოს ვილნიუსში მივდივართ, იქიდან ტარტუსში, მერე სახლვარგარეთაც...

ყველა აჩიოს მიაჩერდა. ბიჭი დუმდა.

— ამ ზაფხულს ბიჭვინთაში გვექნება საწვრთნელი ვარჯიშები, ზამთარში კი ბაკურაინში...

ყველაზე პატარა „ბედურამ“ გიორგისკენ გადადგა ნაბიჯი და მგერად ჩაჰკიდა ხელი...

იუჯილი წიგნი სა ჩატარებულა

ქართული საზოგადოებრივი აზროვნების ისტორიაში მე-19 საუკუნე ერთ-ერთი უღრესად მნიშვნელოვანი და მასშტაბური მონაკვეთია. ამ ეპოქის გამოჩენილ მოღვაწეთა შორის ყველაზე დიდი ფიგურა ილია ჭავჭავაძეა. ამ შეუდარებელ მამულმოშვალს, საზოგადო მოღვაწესა და მწერალს გასაოცრად შორეო და მოესადგა „ქართველი ერის მამისა“, „საქართველოს უგვირგვინო მეფის“ სახელი.

ქართველი ერის ღირსეულ წარმომადგენელთათვის, იუბილეების მოწყობის მსურველსა და მზრუნველს, საკუთარი იუბილე არასოდეს გახსენებია. არც არასოდეს ჰქონია მოთხოვნა, მისი ღვაწლი და დამსახურება საჯაროდ განსაჯელად გამოეხატა. ასე ვთქვათ ილიას სამწერლო და საზოგადო მოღვაწეობის 20, 25, 30, 35 წელი. და, აი, როცა ილიას დაბადების 60 და მე-მოქმედებითი მოღვაწეობის 40 წლისთავი შეუსრულდა, მისმა ახლობლებმა და მისი ნიჭის თაყვანისმცემლებმა გადაწყვიტეს იუბილე გადაეხადათ მისთვის. დაიწყო სამზადისი. შედგა საიუბილეო კომიტეტი, რომელმაც თავის მხრივ აირჩია „გამაგე კომიტეტი“, აღმურგა იგი უფლებებით და მიანდო იუბილესთან დაკავშირებული ყოველი საქმის გალაწყვება. რა თქმა უნდა, ამ შემთხვევაში პირველ რიგში ვათვალისწინებული უნდა ყოფილიყო ხალხის მოთხოვნები. ილიას იუბილე საზოგადოებას დიდ სახალხო, ეროვნულ დღესასწაულად ჰქონდა ჩაფიქრებული, ამიტომ ყველა რანგისა და წოდების მოქალაქეს მიეცა უფლება, თავისი შეხედულება ამ საკითხზე წერილობით გამოეთქვა და გაზეთ „ცნობის ფურცლის“ რედაქციაში

150

გადაეგზავნა. ჩვენ გადავიციხეთ 30-მდე ასეთი წერილი, რომელთა ავტორები საიუბილეო კომიტეტს განსახილველად სთავაზობდნენ საინტერესო პროსპექტებს. წერილებში მოითხოვდნენ, დღესასწაული საქართველოს ყველა კუთხის მცხოვრებთათვის ყოფილიყო ხელმისაწვდომი. ძირითადი ღონისძიება უნდა გამართულიყო თბილისსა და ყვარელში, პროვინციის ქალაქებსა და რიდი სოფლებში კი მოეწყობოდა მცირე მასშტაბის დღესასწაულები, — სასაგებობდ შერჩეული წარმომადგენლები ისაუბრებდნენ ი. ჭავჭავაძის დამახსოვრებზე ქვეყნისა და ხალხის წინაშე, წაიკითხავდნენ ხალხისათვის საინტერესო და მისი დონის შესაფერ ნაწყვეტს ილიას რომელიმე თხზულებიდან, ლექსებს, საგარანობად დაკლებულ ფასეულებში გაიყიდებოდა ი. ჭავჭავაძის თხზულებები ან საგანგებოდ ამ დღისათვის გამოცემული რომელიმე ნაწარმოები ავტორის სურათით და სხვ.

იუბილეს სამზადისი, შეიძლება ითქვას, სადღესასწაულო ვითარებაში მიმდინარეობდა. გადაწყდა ილიას თხზულებების იაფფასიანი გამოცემის მოგვარება და წიგნის გამოცემების ამხანაგობაც საქმეს შეუდგა. შეიქმნა საკონკურსო კომისია, რომელსაც პრემიაზე უნდა წარედგინა ი. ჭავჭავაძეზე დაწერილი ორი თაბახის მოუკლობის საუკეთესო ნარკვევი. უკვეოდნენ ორიგინალური ფორმისა და შინაარსის აღრესებს, ძირფასს საჩუქრებს, ბეჭდვადნენ იუბილარის დიდი და პატარა ფორმის სურათებს ხალხში გასავრცელებლად, აარსებდნენ წიგნის კოსიკებს თბილისში და თბილისს გარეთ პროვინციებში, სადაც უნდა გაეიდღულიყო ი. ჭავჭავაძის თხზულებების კრებული დაკლებულ ფასებში. მოქანდაკე პოლოლიკაშვილმა, რომელიც ამ დროს საქართველოს გარეთ იმყოფებოდა, წერილი გამოუგზავნა თბილისში როინაშვილს (იმ დროისათვის ცნობილი და კვალიდგიური ფოტოგრაფი) და

სთხოვა, როგორღა გადაეგზავნა მისთვის ი. ჭავჭავაძის მოზრდილი ფორმატის სურათი, რომლის მიხედვითაც იგი აპირებდა დიდი მასშტაბის სურათების სერიალად უსასყიდლოდ. მხოლოდ საიუბილეო დღე არ იყო დანიშნული. დღის დადგენა ევრა და ვერ მოხერხდა. შემოვიდა წინადადება, 1897 წლის დეკემბერში დენიშნათ იუბილე, მაგრამ ეს აზრი მაღვეე უარყვეს, რადგან ზამთრის სუსხიანი ამინდი არახელსაყრელად მიიჩნევის უბრალო ხალხის უმეტესი ნაწილისათვის. ისინი არა თუ თბილისში ჩასვლას ვერ შეძლებდნენ, სოფლებიდან მახლობელ ქალაქებშიაც ვერ ჩავიდოდნენ უფულობისა და უგზობობის გამო. ამიტომ გადაწყდა, ილიას იუბილე მარტში ეცდესასწაულათ. დადგა 1898 წელი. ხალხს კვლავ სასიხარულო მოლოდინში იყო და სანატრელი დღის დადგომას უყვდიდა. დაწყყო ილიას თხზულებათა კრებულის გაყიდვა, გაზთში დაიბეჭდა და სულ მალე ცალკე ბროშურის სახით გამოვიდა ნადაეკურლის (ილია ზარფიშვილის) საიუბილეო სტატია „ილია ჭავჭავაძე (მდამოი ხალხისათვის)“. იგი დაწერილი იყო უბრალო ხალხისათვის გასაგებში. ეს ბროშურა უფასოდ დაუბრავა ვალ. გუნიამ გაზთის ხელისმომწერლებს. კოსიკებში კი სულ მკლავ დროში გაიყიდა მეორე ტირაჟი. უწიგნოდ დარჩენილი ხალხი უკმაყოფილებას გამოთქამადა და იხილავდა მის ახალ გამოცემას. გამოცემული საზოგადოება იძულებული გახდა მეორედ დაებეჭდა იგი. 2 მარტს საიუბილეო კრება ამ დადგინა, 9 აპრილს ვადაეხადათ ილიას იუბილე, ხოლო მარტის ბოლოს საბოლოოდ გადაწყდა, რომ ეს დღე 24 მაისი უნდა ყოფილიყო. თუ რა განცდით ეცოდა ხალხი ამ დღეს, ეს ჩანს თ. სახოკიას წერილიდან, რომელიც მან გაზ. „ცნობის ფურცელში“ გამოაქვეყნა (1897, № 338). თ. სახოკია წერდა: „ის ხომ ყველამ უწყის, რა აღტაცება და მძლავარი ძარ-

ვისცემა გამოიწვია მთელ საქართველოში გაზთში გამოქვეყნებულმა ჩვენი დიდებული პოეტის ილია ჭავჭავაძის იუბილეს მოწყობის ამბავში. დიღმა თუ პატარამ, ქალმა თუ ვაჟმა, ერმა თუ ბერმა — ყველამ იმედით წამოყო თავი და ელექტრონის ნაყდასავით დარბინა საქართველოს ყველა ქალაქსა და დაბა-სოფლებში“. ეს ერთსულოვნება გახლდათ მიზეზი იმისა, რომ ხალხის ენთუზიაზმი არა და არ ცხრებოდა. მაგრამ მოულოდნელად გაზთმა აცხადმა მეთხველებს, რომ ი. ჭავჭავაძის იუბილე ვკლავ გადაიღო, ამ შემთხვევაში გაუტყვევებო დროითა და მიზეზით. შემდეგ ხმა გავრცელდა, „თვით ილიამ სთქვა უარი იუბილეზეო“. დაწყებული საქმე ინერციით მიდიოდა წინ. წიგნად დაიბეჭდა მ. ნასიძის ნარკვევი „თ. ი. ჭავჭავაძის ბიოგრაფიული და კრიტიკული ეტიუდი“. მოსდიოდა ილიას მოლოცვები, საჩუქრები და აღრესები. შემდეგ ნელ-ნელა მიწნლდა საიუბილეო აღტაცება. 1902 წ. აღ. მდივანმა კვლავ შეახსენა საზოგადოებას, რომ ილია ჭავჭავაძეს საზოგადო მოღვაწეობის 45 წლისთავი შეუსრულდა და ეს დღე აღენიშნათ იუბილედ დაწერილი წერილების საიუბილეო კრებულის გავრცელებით, რომლის გამოცემას კრებულის შემდგენლები კისრულობდნენ. მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს ჩანადქობიცი ვერ განხორციელდა.

მამკვალა მამჩიძემა, ფლოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი

შეკრებილი

განყოფილებას ხელმძღვანელობს ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი ნოდარ შაბუნაძე

მოსამართლე და გლახი

ერთმა ბორცმა ბატონა მოსამართლეს ქრთამი მისცა და უთხრა, მოიჭინავე გლეხის წვარი უნდა დამიტოცო. კარგო, დავითანმა შექრთამე მოსამართლე და სასამართლო მოაწყო.

სასამართლოზე ბატონმა განაცხადა: სიზმარში ღმერთმა მამული მომცა და გლეხი არა და არ თმობსო. ჩემი მამული როგორ უნდა დავითმო! — ხმას აუწია გლეხმა.

ბეჭერ იკამათეს, იღავეს. პოლს მეგრთავე მოსამართლემ გლეხის მამული მიიხც მებატონეს მიაკუთვნა.

ერთხანს დაღონდა გლეხი, მერე წერაკვი აიღო, წაიღა და მოსამართლის სახლს წგრევა დააწყო.

— რას შერები, კაცო, სახლს რად მიწგრე? — უყვირა მოსამართლემ.

— ეს სახლი წუხელ სიზმარში ღმერთმა მომცა, ჩემია და მინდა დავანგრე, მინდა არაა — მიუგო გლეხმა და საქმე განაგრძო.
— რას ამბობ, კაცო, რასაც სიზმარში ნახავ, ცხაღში ვინ მოგცემს?! — შეუტია მოსამართლემ.

— მამ, თუ ასეა, გააუქმე გუშინდელი განაჩენი, თორემ სახლი ჩემია და დავანგრე! — დაეშურა გლეხი.

შექრთამე მოსამართლეს რაღა ეთქმოდა, აიღო განაჩენი და დახია.

მთქმელი — იოსებ აბაბუნაძე,
ჩაწერი — თინათ აბაბუნაძე,
ხაზური, მე-4 საშუალო სკოლა, IX კლასი.

შემოდგომის დამდგარა

შემოდგომა დამდგარა, ყველასთვის სანატრელი, ვიზრონით და ვიბეჭითოთ, ერთმანეთს ჩავეიდოთ ხელი. იმით შერები გველოდება, თაფლად დნება რქაწითილი, აქეთ უანაზაღებია, დედ ბედლებს გამმართველი, ტიხა-ქრეფა გაიადლება, დაიწყება მალე რთველი, წინ პარტია მივიძღვება, ნათელი გზით წარმართველი, შრომის ფერხულს რომ ჩამოტრეკ, რა ქალი ვარ, რა ქართველი..

მთქმელი — თამარ რაზმაძე (88 წლის),
ჩაწერი — თანა თინათუნაძე,
ცხენიალი, ანაბეთის საშუალო სკოლა, X კლასი.

ირიში

ირემო, მთაში გაწრიდლო, ტუქში რომ დახვალ ლაღადა, შენი პატრონი ვინ არის, უცებ რომ გახვე ავადა?! მთა გიყვარს, მთაში ნავარდობ,

არ ჩამოდისარ ბარადა, გიხვება კლდეზე შედგომა, ყველას სჯობისარ ძაღლებსა, გამშვენებს რქების წყურთი და ღირხარ სასახავადა. კანები ცოცა წყრილი გაქვს, შეგობილი ხარ ტანადა, ასე კარგი და ლამაზი მთას იაღლმა გაგწარდა.

მთქმელი — პარმენ თქუცაძე (70 წლის),
ჩაწერი — ლეონი აბაბუნაძე,
გემეტკორი, თამაკონის საშუალო სკოლა, X კლასი.

ურის მეზობელი

მეზობელი მივიდა ყურის მეზობელთან და უთხრა: ხარი დამიკოჭლა, ცალი ხარი მათხვეო.

მეზობელმა არ ახოვია.

გავიდა ცოცა ხანი. ყურის მეზობელს ურემი გაუტედა, მივიდა მეზობელთან, თან ფეხები ებარებოდა: „მე ცალი ხარი არ ვათხვეო და ვითუ უარით გამომისტურე-სო“, მერე პირდაპირ გაუბედა:

— ურემი გამოიტყდა და შენი ურემი მათხვეო.

— ინებე, ბატონო. აგერ ხარუმუმებელი ურემია და წაიყვანეო, — იყო პასუხი.

ყურის მეზობელს სინდისმა დაქეცნა და უთხრა:

— ნეტავი ჭერ სახრე გაღაგერა ჩემთვის და მერე ვეთხოვებინაო.

ინამახვილი პაპარი

ერთხელ ვაჟარმა ჭრელ-ჭრელი, ღამაში ფართალი მიიტანა მიყრუებულ სოფელში და უცებ გაყიდა. რამდენიმე ხნის შემდეგ გახარებული კიდეც წამოვიდა სავაჭროდ. მაგრამ, ვაი უმედურებავ, გაიყვერა ვაჟარს მთელი სოფელი დაეღო და კოქლოა მიაყარა:

ინვენტარი თუ სასწავლო ნივთები, ერთი სიტყვით, უკვლევარი საქონელი. ისინი სხვა კონსტრუირებული, რომ ცაცინება გამოიყენონ. მაღაზია სწრაფად მოიპოვა პოპულარობა — გურ-ში მ მილიონზე მეტი ცაციაა.

თეზი... კვლავში

წარმოგადგინათ თევზის მოსავლის აღება ჩვეულებრივ ბოსტანში? სწორედ ასეთი უცნაური შემთხვევა მოხდა სამოცდაშვიდი წლის ლონდონელის რონ ლანგონის ბოსტანში.

ერთ დღით ლანგონმა ბოსტანში წყლით სახვე კვლები დაინახა. წყალში უპირავი

მაღაზია ტატიანისტაშის

მამურგის ვახსნა მაღაზია ცაცები-სათვის. აქ შეიძლება შეიძინოთ საოქათო

— შე ანთო და შე ისეთო, რა ფართალი მოგვიყვით, ერთხელ გავრცხებო, საღვამეო გამოშორდა და მარტოა მიტოვებული მოგვრა ხელში, ახლავე უკან დაიბრუნები ვაპარა შეიცხადე:

— დამაცდით, რას უყენებთ, ხალხო, მომიხინეთ: ცოლი როცა მოვიყვანე, სილაშაოთ ცაშო ვარსკვლავებს ეთამაშებოდა, ახლა კი, რომ დამიბერდა და ეშვას დაემგვანა, პატრონს შინ ხომ ვერ მიუყვანა? ის იმართლო თავი ვაპარა.

მთქმელი — თამარ იმბაშვილი (85 წლის),

ჩაწერი — თამარ იმბაშვილი, გარდახანი, მარტოყვანილი, საშუალო სკოლა, IX კლასი.

ჩვენი შრომით სური ვხაბოთ

ჩვენი შრომით სური ვხაბოთ, სხვისი არა მოვიპაროთ, ქმობა, სიყვარული გვერდებს, გულში შური არ ვატაროთ. მომზე ვნახოთ ვასპირში — მივეშველოთ, დავიფაროთ, ჩვენი შრომლები ვადლოთ, მეგობარს არ ვაგვიყაროთ, შეიღობს წიგნი შევაყვაროთ, უსწავლელი არ ვატაროთ.

მთქმელი — ლევან წყნაძე (70 წლის),

ჩაწერი — მარინა გინაძე, სამტრედიო, მე-8 საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

ბაღმთის „ქალის სისტემა“

ეს ამბავი იმ დროს მოხდა, სამხრეთ საქართველოში თათრები რომ თარეშობდნენ და ხალხს აწოკებდნენ. ვასიანთან, მტკვრის სანაპიროზე, ბავშვთა ქალი მიდოდა თურმე. ციკაბო კლდეს რომ მიუახლოვდა, ცხენთა თქარბურთი მოესმა. მიიხედა და ვუღეს შემეფარა: თათრები მოსდევდნენ. იმდენი მაინც შეძლო,

კლდეს თავზე მოეკცა. ამით ხელში ჩაგარდნას სიკვდილი მიარჩენიაო, გაიფიქრა და ბავშვთანად კლდიდან გადახტა. თათრები რომ დაადგნენ თავზე, აღარც დიდა სუნთქვავდა და აღარც შეიღო.

იმ კლდეს დღესაც „ქალის საბრძოლველ“ ჰქვია.

მთქმელი — მარინა ზემინიძე (81 წლის), ჩაწერი — ნატო მუხამბერიძე, მახარაძე, ციხისფრდის საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

რატომ დაბრძვა ფიცხვრი

ფიცხვრი მდინარე ახალციხის რაიონში. მას ქვაბოვანის, ოძრახეს, ახსთურხანსა და წახანის დილე-ნაკადლები უერთობდა. გაწაფხულზე, შავეთის, არსიანის, გოდერძისა და ზეგარის მთებსა და ფერდობებზე თოვლი რომ დებდა, ფიცხვრის ადგილმა სრვეკოა, ზოგჯერ კალაპატში ეღვარა თვისდება, არღვევს ჩებიბებს, გადაღის ნაპირზე და იჭარბობს ფიცხვრის ფიცხვრი კიდეც ამიტომ მთქმელი.

მთქმელი — ლიზა ხითარაშვილი (47 წლის), ჩაწერი — მარინა მახატაძე, ახალციხე, ვალეს 1-ლი საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

მისუბი მონადირის ნათქვამი

ვაი დედათქვენს, ჩიხვებო, დავებრდი, მაკლდა თვალთაო, ფხხვადებს ვეღარ მოგვევებით, მუხლები დამეხლართაო. თორემ კვლავ მოგასმენინებთ ჩემი ხარისის ხმასაო, ჭიუხში შავაბერტყუნები ცისურის ხანს ქუჩის ნაშაო.

მთქმელი — მთერ მუხამბერიძე, ჩაწერი — ლიზა გინაძე, დუშეთი, ქართლის საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

შთამომავლის სიბრძნე

თერთმეტი შეიღის დედა ვარა ბალანს მოხუცა ბალანს, მათზე მოხუცა გავითრდი. თამა მიცინის ჭეღარა. განა ვამბობა ჩემად და სიბერემ განა დამალა? გული საგულეს მეგულისა, აღარ ვჭაერობ, აღარა, შთამომავლის სიბრძნემ სიცოცხლე ამიღანა.

მთქმელი — ვალერი ტახტაძე (80 წლის), ჩაწერი — მთემან კვიციანიძე, ქიათურა, ბერეთის საშუალო სკოლა, V კლასი.

ბავშვები

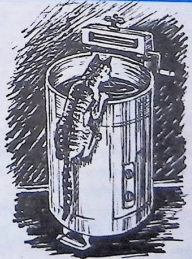
- ატბს შაშულო მემობარს ორი გულადი სურვილი.
- ბაღდამბო სპამი სანახარობი.
- ვიკს თმხარს, ბინი ზადილომა გვანავითი და ტინეპაი სპარა.
- ვისს ვისის, ვატიც მამარ, ვისს პარა — არც თმხარ.
- გულანის ტყვიანაც კი ეფინი.
- კაცბა კაცისა თმვად და სპამი ორი-ვისი.
- შთამბარს მვიციასო, შემოაკლდე მისინარსო.
- უსწავლი ორი შარბო ცუღი.
- ვისც ცხინილან ბა ჩამომბარნი, ვისც ცხინილან ბა ჩამომბარნი.
- ვაგვამის დამოც დროგაო.
- პარდელს სანამ დამიბარინე, შემო-მ უფრო დლი.
- ხმლის დონისა ბაბა სურს, ყველა მის მონარელა.

მთქმელი — არმა წყნაძე (41 წლის), ჩაწერი — ლელა კვიციანიძე, ზეტაფონი, რკინიგზის მე-7 საშუალო სკოლა, IX კლასი.

ში დედა მინაზე (ჩიტხითვის რგოლი შეუბაშო გერმანულ ორნიტოლოგებს. ერთმა ბრძოლილმა მიაქცია ურაროლგება ფრანგებს, რომლებსაც ფეხი მჭონდა ნატყენი. იგი ექიმთან მიიყვანეს და მალე მიარჩინეს.

ბარბისილი კატა

კატის ქნევილა სტკომლემი დახახლი-სი აიძულა გამორეთო ხარცხი მაწანა, რომელიც ოცი წუთის განმავლობაში მუშაობდა. თერთულში მან თავისი საყვარელი კატის ქნუტი აღმოაჩინა. მართლაც რომ, საცარია ამ ცხოველის სიცოცხლისუნარიანობა კიტხის მხოლოდ თათი დაუნი-ანდა ოღნად და შეეშინდა. ეს იყო და ეს!

თოვლის რამდელი

ერთმა თოლიან მხოლოდო რეორდო დაამყარა. იგი ბრბატის ზღვის ერთ-ერთი კუნძულიდან ახრინდა, 8500 კმ ვაიარა და ბრახილის ქალაქ ფორტალემის გარეუბან-

გამოქაბული გათხარა, სახლით
მოაწყო, შიგ სიწყნარე იყო და
თბილიდა. ერისთავის

სოფელში, სადაც შენგის მხარეში
მილიდა, რომ ნახეს, ქარბუქი ამო-
ვარდა, ფოსტალიონი კი არ ჩანდა,
ტელეფონით დაუკავშირდნენ მე-
ორე სოფელს და როცა გაიგეს, ფო-
სტალიონი წამოვიდაო, მიხვდნენ,
რომ მას ქარბუქმა მოუსწრო. ახლა
გამოტარებებს უტლიდნენ.

ქარბუქი მეორე დღესაც არ ჩამდ-
ვარა, მაგრამ თოვლი ახლა დაბლა-
დაბლა ტრიალებდა. ირმებით არ
შეიძლებოდა ფოსტალიონის საქმე-
რად წასვლა. იქ გავლას მხოლოდ
აერომარბილები შეძლებდნენ, რომ-
ლებიც მარხილებზე შედგარი პატა-
რა სახლებს გვანან, სირბილი კი
იმიტომ შეუძლიათ, რომ ძრავა აქვთ.
ძრავა საპაერო ხრახნს ატრიალებს.
ასეთ ხრახნებს თვითმფრინავებს უყე-
თებენ.

ექიმი, მძლოლი და ბარომომარჩვე-
ბული ორი კაცი აერომარბილში
ჩასხდნენ და ფოსტალიონის გზას
დაადგნენ.

უცემ ამ ჩამოწოლილ ქარბუქ-
ში, თითქოს წყლიდან დროშა გა-
მონდნაო, ვიხივე მინაგრებულნი ბი-
ონერული ყელსახვევი შენიშეს.

აერომარბილი ამ ჭოხს მიუახლოე-
და და გაჩერდა. მაშინვე გათხარეს
და იბოვეს ფოსტალიონი, გოგონა
და ირმები, ფოსტალიონმა პირე-
ვად ის იკითხა: საქმელიც თუ მოი-
ტანეთ, გოგონა მშვიერია და ტირი-
სო.

— ცხელ-ცხელი კი არ მოგიტა-
ნეთ? — უთხრა ექიმმა ქდა გოგონა
აერომარბილში გადადევანა.

სანამ ფოსტალიონი და გოგონა
თბებოდნენ, კიდეც გამოიღარა.

ზონი

ზამთარში ზღვა გაიყინა. მთელი
კოლმეურნეობის მეთევზეები შეიკ-
რიბნენ ყინულზე სათევზაოდ. ბა-
ღებში აიღეს და მარხილები ყინულ-
ზე გავიდნენ. მეთევზე ანტიემ თა-
ვისი შვილი ვალოლიდაც თან წაიყ-
ვინა. შორს, შორს გავიდნენ. ზღვა

ზონის მიხეობა

ზნაბარბი
და ზარაფიზვილი

ფოსტა

ჩრდილოეთში, სადაც ნენები
ცხოვრობენ, გაზაფხულზეც კი, რო-
ცა ყველგან უკვე გამდნარია თოვ-
ლი, ისევ მაგრად ყინავს და ძლიე-
რი ქარბუქი იცის.

ერთხელაც, გაზაფხულზე, ნენ
ფოსტალიონს ნენების ერთი სოფ-
ლიდან მეორეში ფოსტა უნდა წაე-
ლო. შორი გზა არ ედო წინ, ოცდა-
ათი კილომეტრი იქნებოდა.

ნენებს ძალიან მსუბუქი მარხი-
ლები აქვთ, ნარტებს ეძახიან, ირ-
მებს აბამენ ხოლმე შიგ. ირმები
გრივალეით დაჭირიან, ნებისმიერ
ცხენზე უსწრაფესალ.

ფოსტალიონი დილით გამოვიდა,
ცას ახელდა, ხელით თოვლი მოფენა
და გაიფიქრა: „შუადილიან ქარბუ-
ქი ამოვიარებდა და რომ დავასწრო,
ახლოვ უნდა შევება მარხილი“.

მან ოთხი საუკეთესო ირემი შე-
კაზმა, ბეწვის კაბიუშონიანი ხალა-
თი — ძალიცა და ბეწვიანი ჩექმები
ჩაიცვა და ხელში ჭოკი დაიჭირა.
ასეთი ჭოკით ირმებს ერეკებიან
ხოლმე, რომ სწრაფად ირბინონ.

ფოსტალიონმა ფოსტა მაგრად მი-
ბა ნარტებს, მარხილებზე შეხტა, გვე-
რდულად ჩამოჭდა და, რაც ძალი და
ლონე ჰქონდა, გარეკა ირმები.

ის იყო, სოფლიდან უნდა გასუ-
ლიყო, რომ უცემ გზად თავისი და
შემოხვდა. ქაბა ხელი დაუქნია, შე-

ჩერდო, სთხოვა.
ფოსტალიონი გაბრაზდა, მაგრამ
მიანც გაიჩერა. დამ სთხოვა, ჩემი
გოგონა გაიყოლო, დიდდესთან მი-
დიხო. ფოსტალიონმა გასძახა:
— ჩქარა! თორემ ქარბუქი მომის-
წრებს!

მაგრამ და ფაციფუცობდა, სანამ
ბავშუს აუბა, სანამ გამოაწყო...

ფოსტალიონმა გოგონა წინ დაის-
ვა და ირმები ვარეკა. აჩქარებდა
მათ, უნდოდა, როგორმე გაესწრო
ქარბუქისათვის.

ნახევარი გზა ჰქონდათ გავლილი,
ქარმა რომ დაუტებრა. შემხვედრი
ქარი იყო. შუე ანათებდა და თოვლი
ბრწყინავდა. მაგრამ უცემ ჩამოტ-
ნელდა. ქარი ამოვიარდა. ბუქი დატ-
რიალდა, წინა ირმებიც კი აღარ ჩან-
დნენ.

ირმები თოვლში ეგლობოდნენ და
ცოტა ხანში ხელაც გაჩერდნენ.

ფოსტალიონმა ირმები გამოხსნა,
მარხილი დააუტა. ზედ თავისი
გრძელი ჭოკი მიამაგრა, ჭოკის ბო-
ლოში კი გოგონას ბიონერული ყელ-
სახვევი მიამაბა, თვითონ მარხილის
შორიახლოს თოვლი ფეხით ვაბეკ-
ნა, იქ ფოსტა დადო. ირმები დაჟე-
ვინა. მერე თვითონ და ბავშვიც ირ-
მებთან დაჟევნენ და მიეხეტნენ. არ
გასულა დიდი ხანი და ყველა თიჯღ-
მა დღეფარა; ფოსტალიონმა თოვლქი

ისე გაიყინა, რომ ირგვლეო, საითაც უნდა გაგებოდა, ყველგან ყინული მოჩანდა. ანდრეი ამხანაგებთან ერთად ყველაზე შორს წავიდა. ყინული გახვრიტეს და შიგ ბადებები ჩაუშვეს. მზიანი დღე იყო და ყველა მხიარულობდა. ვალოლია თევზის გამოხსნაში ესმარებოდა უფროსებს და ძალიან უხაროდა, თევზი რომ ბლომად მოყვებოდა ბადეს. ყინულზე გაყინული თევზის გროვები იწყო.

— საკმარისია, დაებრუნდეთ, — თქვა ვალოლიას მამამ.

მაგრამ ყველამ სიხოვია, დამე აქ დავიბინოთ და დილიდან ისეკ ღვიწყოთ თევზის ჭერათ. საღამოს იგახეშეს, ტყაუჭებში კარგად გაიხვივნენ და დასაძინებლად მარხილებზე დაწვეს. ვალოლია მამას მიეკრა, რომ გამთბარიყო, და ღრმა ძილს მიეცა.

ღამით მამა უცებ წამოხტა და

— დავიღუპეთ! — იყვირა ვილაყამ. ვალოლია ატირდა. დილისკენ უფრო იმძლავრა ქარმა. ტალღები ყინულს ესხმებოდა. გარშემო კი მხოლოდ ზღვა იყო. ვალოლიას მამამ ორი ჭოკისგან ანძა შეკრა. ბოლოში წითელი პერანგი მიიბა და ალაშიც ვით აღმართა. ხალხი აქეთ-იქით იყურებოდა. იქნებ რამე გემი გამოჩნდეს, შიშისაგან არც ჭამა უნდოდა ვინმეს, არც სმა. ვალოლია კი მარხილში იჯდა და ცას გასცქეროდა, იქნებ მზემ გამოაჭყიტოსო. უცებ

მანვე გაუგზავნა დაზარალებულნი დასახმარებლად გემი და თვითმფრინავი. მფრინავმა მოძებნა მეთევზეები და რადიოთი შეატყუებინა; გვერდისკენ კაპიტანს მათი ადგილსამყოფელი.

სკანონი

ერთ დღით მოხუცი კაცი სათევზაოდ ზღვის პირას გავიდა. იგი ნაპირს გაუყვია. უნდოდა, კარგი ადგილი შეერჩია. ხელდას: ნაპირის შორიახლოს წყლიდან ქვეს წამოყვავია თავი, ქვებზე კი ორნი სხედან. ანეკსები უჭირავთ და თევზაობენ.

„მეც მათ შევეურთლები“, — გაიფიქრა მოხუცმა. ტანთ გაიხანდა, ტანსაცმელი ილიაში ამოიღო და ფეხით გატომა მეთევზეებისაკენ.

უკვე მყარდამდე იყო წყალში შესული, რომ უცებ შეწყვირა, ანეკსს და ტანსაცმელს ხელი უშვა, უკან გადაყარადა და წყალში ჩაყურთქუმაღავდა.

მეთევზეებმა დაინახეს, ანეკსები დააგდეს და მოხუცი გადასარჩენად გაქანდნენ.

როცა ნაპირზე გამოიყვანეს, ნახეს, რომ მოხუცს მუცელი თოქოქს დაწით ჰქონდა ვაფატრულა და ნაკაღულივით მოსწყვედა სისლი.

უმცროსს შეეშინდა და თქვა:

— ძია ვასია, მეშინია, არ მოკვდეს, აი, თვალზეც დახუჭა!

ძია ვასიამ კი უთხრა:

— ეტყობა, სკაროსი დეიტაკა, თევზია ასეთი. აი, შენ, ფედაკა, აქ იყავი, მე გავიქცევი და ექიმს მოვიყვან, აქვე ცხოვრობს.

ძია ვასია, რაც ძალი და ღონე

ჰქონდა, გაიქცა.

ფედია შებრუნდა, მოხუცისაკენ გახედისა ეშინოდა, თან ფიქრობდა — არც ოზრავს, არც არაფერს ამბობს, იქნებ უკვე დალია სულიო.

უცებ ფედამ დაინახა, რომ ძია ვასია მობრუნდა. უკან კი ექიმი მოჰყვებოდა. ფედამ მოხუცს შეხედა. იგი თვალუბს ახამხამებდა.

ფედია წამოხტა და ექიმის შესაგებებლად გაიქცა, თან მთელი სხიით ყვიროდა:

— ახამხამებს, ახამხამებს!

ექიმი სილაზე ზეწარი დააგო და თქვა:

— ფრთხილად აეწყობა და ზეწარზე დაეაწვიოთ.

ყველა გააღვიძო:

— ადგილთ ნახეთ, რა ქარი ამოვარდნილა! რამე უბედურება არ შეგვემთხვეს!

ყველა წამოხტა. აქეთ-იქით სირბილს მოჰყენენ.

— გვარწევს! — შესძახა ვალოლიამ.

— უბედურებაა! ხორგი მოწყდა და ზღვაში მიგვაცურებს! — იყვირა მამამ.

მეთევზეები შეშინებულები დარბოდნენ ყინულზე და ყვიროდნენ: „მოგწყდით, მოგწყდით!“

ღრუბლებს შორის ცის ნაგლეჯი გამოჩნდა, ვალოლიამ თვითმფრინავი დაინახა და წამოძიხნა!

— თვითმფრინავი! თვითმფრინავი! ხალხმა ყვირილი მობოთო და ქულების ქნევა დაიწყო. თვითმფრინავიდან ტომარა ჩამოვარდა. რომ გახსნეს, საჭმელი აღმოჩნდა: „გაუძელით! დახმარება მოდის!“

ერთი საათის შემდეგ გემი მოვიდა, გადასხა ხალხი და ცხენები. მარხილები და თევზიც გადახადეს. თურმე პორტის უფროსს შეკეტყო, რომ რვა მეთევზე ხორგს წაღო.

მოხუცმა კენისთ წამოძახა:

— ოი, ხელს ნუ მახლებთ, მაცალოთ, მშვილად მოგვედე.

— სიკვლის მოასწრებ. — უთხრა ექიმმა და ბრძანა, მოხუცი სწრაფად მის სახლში მიეყვანათ.

ფედიამ და ძია ვასიამ, რაც შეეძლოთ, სწრაფად გააქანეს მოხუცი, ექიმი წინ მიუძღოდა მათ.

მოხუცი ექიმთან მიიყვანეს და მაგიდაზე დააწვიანეს. ექიმმა ყველა დაითხოვა.

ძია ვასია და ფედა თავიანთი ანკესებინეს წავიდნენ. ვასიამ უთხრა ბიჭს:

— ამ თევზს, სკაროსს, ბოლოზე თხელი ხერხი აქვს. თუ ბოლო მოიქნია, ეს ხერხი ცხენსაც კი წაპარსს ორივე ფეხს. მას, ალბათ, ფსკერზე ეძინა, მოხუცმა ვერ დაინახა და ზედ დააბიჯა. თევზი ამოხტა და მოხუცი ჩუტელში დაჭრა. აი, — თქვა ძია ვასიამ, — კიდეც მოვედი! მივიღეთ ჩვენს ადგილზე.

— არა. — თქვა ფედიამ, — არ წა-

მოვალ, შენ წადი.

— სკაროსი უკვე შეშინებულია, იცი, რა შორს იქნება უკვე წაუღლი? გეშინია? მამ, მე წინ წავალ, შენ უკან მომყევი.

და წვილა. ფედიას შერცხვა და უკან გაყვა. საომის მეთევზეები ექიმთან მივიდნენ, მოხუცის ანაბეი იკითხეს. ექიმმა უთხრა:

— კიდეც კარგი, დროულად დამიძახებთ. ცოცხალია, მუცელი გავუძერე, ეგებ მომჯობინდეს.

ერთი კვირის შემდეგ ექიმმა ძია ვასია და ფედა მუქმევა ავადმყოფის სანახავად.

— მეგონა, მოგვედებოდათ, თქვა მოხუცმა, — მაგამ, აი, დღი მადლობა ექიმს, სიკვლის ვადამეოცინა.

ექიმმა უთხრა: შენ უნდა მადლობა ამათ უთხარი, რომ მოგიყვანეს.

— ძია ვასიამ დაუძახა ექიმს, ტყვიასავით გავარდა, — თქვა ფედიამ.

— ეპ, — თქვა მოხუცმა, — რითი გადავიხადოთ მადლობა? არაფერი მახადია. თევზს თუ დავიჭერ და უხხანე დაგაბრტყებთ.

თარგმანა ღაბიათ ბელინიძე

შაჟუი

საინტერესო

თაჟუი

დატყვევება

(რასხა)

გამარჯვების ერთ-ერთი სახეობაა მოწინააღმდეგის შაშის (მარბიელი) დატყვევება (ჩახმა). ეს ნიშნავს, მოუსპო მოწინააღმდეგის ხელის გაკეთებას ის საშუალებით.

მოსაკვებს რამდენიმე მაგალითი:

შე-10 დაიგროვებ ასახულია მომენტები, როცა მოწინააღმდეგის თორმეტზე შაში დატყვევდება.

1. e8—d4 d8—e5 2. a8—b4 h8—g5 3. b4—c5 g5—f4 4. g8—h4 b6—a5 5. f2—g3 c7—b6 6. b2—a3 g7—h6 7. a8—b4 h8—g5 g1—f2 b8—c7 9. f2—e3? c7—d6 10. a1—b2 h8—g7 11. b2—a3 g7—h6 12. c1—b2 f8—g7 13. e1—f2 d8—e7x.

თეთრები ჩაიკეტნენ, ე. ო. მათ ხელის გაკეთების საშუალება მოეხსოთ და წაივება ჩაეთვალათ.

შე-11 დაიგროვებ თეთრები იწყებენ და იგებენ საინტერესო დატყვევებით პირველ სამ სულაში. კომბინაციის განხორციელებაში მათ შავები ეხმარებიან. აი, როგორ ხდება ეს:

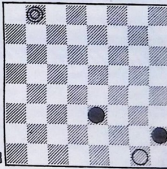
1. h4—g5 f8—h4 2. e5—f6 g7—e5 3. f4—b6 b2—c1 4. e1—d2 c8—c1 5. e8—d4 c6—g1 6. b8—c5 h4—f2 7. e6—c8 b4—d2 8. a1—b2x.

და შავების მხარე ჩაიკეტა.

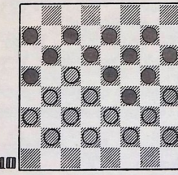
შე-12 დაიგროვებ მოცემული პოზიცია შეიქმნა ლაფანე, როდესაც საბუთო კავშირის ჩემპიონი ვასილი სოკოვი (დაიღუპა 1948 წელს ლენინგრადის ბლოკადის დროს) თამაშებოდა თავის მეგობარს. ამ პოზიციაში სვლა ვასილ სოკოვისა (ე. ო. თეთრებისა) იყო, მაგრამ მეგობარმა სიხოვა, სვლა შავებს გაეკეთებინათ. სოკოვი ჩანაფიქრს მიუხედავად მოწინააღმდეგეს და არ დაუთმო 1. h2—g3, თუმცა მოწინააღმდეგეს შინჯ მისცა საშუალება, ჩაფიქრებული კომბინაცია განხორციელებინა. შემდეგ კი სოკოვმა მაცარად დასაჯა იგი: დაატყვევა მარბიელი და ორი შაში. აი, როგორ გაგრძელდა ეს პარტია: 1... b4—c3 2. d4:b2 (არ

შეიღებდა 2... a8:g1x, რადგან 2... f8—g7. 3. h8:f8 b8—c5 4. f8:b4 a6:a1 5. f2—e3 h4:d4 6. d2—c3 d4:b2 7. e1—f2 h8—g7 8. f2—g3 g7—f8 9. g8—f4 f8—e5 10. f4:d6x. ამოსახსნელად „გაოგანობთ“ ორ ამოცანას, სადაც თეთრები იწყებენ და იგებენ დატყვევებით (დაიგროვები 13 და 14).

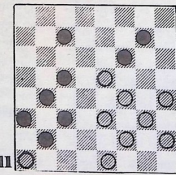
ვლადიმერ კანდელაკი

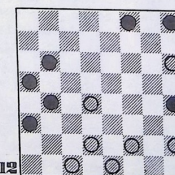
13

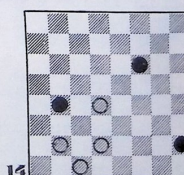
10

11

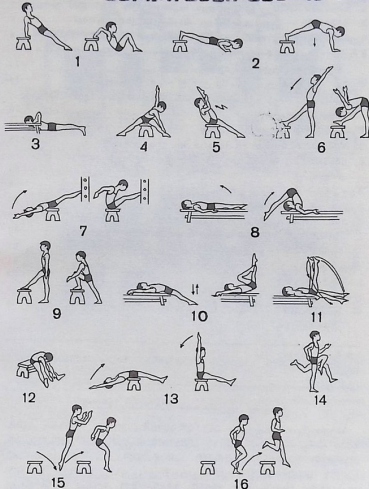
12

14

ვაზაჩიშანი ყველა ჩაუფის კუნთებისათვის

ტანჯარქოშული სკამის მაგიერობა შეუძლია კუნძ ან თიგინაჲ, 40-50 სმ სიმაღლისა და ამავე სიგანის, 150-200 სმ სიგრძის სკამსაჲ.

სასურველია დავიყვათ მოცემული ვარჯიშების თანამდევრობა, თუჲც მათი შეცვლა დასაშვებია. კარგი იქნება, თუ ვარჯიშთა შუალედრობებში სახის მოძრაობებით ან ადგილზე შესრულებულ მსუბუქი წახტობებით შევაცვებთ ხოლმე ვარჯიშთა ზუსტი შესრულებისათვის თავდაპირველად ისარგებლოთ მოცემული ილუსტრაციით; ერთი და იმავე მოძრაობის სწორი გამეორების შედეგად ილუსტრაციის გამოყენება აღარ დაკვირდებათ.

1-8 ვარჯიში ავითარებს ხელის კუნთებსა და მხრის სარტყლებს.

4-11 ზურათზე მოცემული ვარჯიშები სასარგებლოა მუცლის კუნთების განვითარებისა და მენჯ-ბარბათის სახსრის მოძრაობის უზარის გაუმჯობესებისათვის.

12-18 ვარჯიში ზრდის ხერხემლის სტევის ელასტიურობას, განსაკუთრებით ქალმწიფრების ატეში.

14-18 ვარჯიშები ამაგრებს ფეხის კუნთებს და მწიფე-ლოვნად ავითარებს ტბიპალობას.

იმის მიხედვით, თუ სხეულის რა ნაწილის უპირატესი განვითარება სურაქნება ბავშვს, მოცემული ვარჯიშებისაგან შეირჩევა უფრო სპეციო მოძრაობები და მათი შესრულების რაოდენობა სხვა ვარჯი-

შებთან შედარებით მეტი და უფრო ინტენსიური იქნება აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ თუქვსებზევე ვარჯიში, რომლებიც მოწოდებულ კომპლექსში წარმოდგენილი, საკირო და სასარგებლოა.

როგორც სიტუა შესრულების დოზირებისა და სუნქვის რეგულირების შესახებ:

სწორ და გავლილ მდგომარეობაში მოვარჯიშე უნდა ჩაისუნთქოს, მოხარულ მდგომარეობაში — ამოისუნთქოს.

მაგალითად, პირველ სურათის პირველ პოზაში მოვარჯიშე გამართულია, ამ დროს მან უნდა ჩაისუნთქოს; მეორე პოზის შესრულებისას უნდა ამოისუნთქოს. ასევე, მეორე სურათის პირველ მდგომარეობაში, როდესაც მოვარჯიშეს ხელები მოხრილი აქვს, იგი ამოისუნთქავს, ხელების განართვისას კი — პირიქით.

ვარჯიშთა შესრულების რაოდენობის წინაწერი განსაზღვრა ძნელია, იგი დამოკიდებულია ბავშვის ფიზიკურ მომზადებაზე. მოვარჯიშეს უნდა ასხლავდეს, რომ ნაძალიდად შესრულებული მოძრაობა სარგებლობას არ მოუტანოს. მაგალითად, მეორე ვარჯიში, როცა მოვარჯიშე ხელებს ჰხრის და მართავს, მან დაძაბულობა არ უნდა იგრძნოს. ვთქვათ, პირველად ბავშვმა ხელები სამწერ მოხარა და გამართა და დღლა იგრძნო. სპეციალ დაქტებულ და შეზღვე იმავე ვარჯიშის განმეორება. დოზირება დღი-თილედ გაორდება,

თორნიბა სანმაღიძი

ფურნალ „სიონურნი“ უკვე გამოავიქვენი დილის განმარტებელი ვარჯიშის ორი კომპლექსი შესატყვისი ილუსტრაციებითორთ.

ამჟამად ნორს მეთიხველს ვთავაზობთ ვარჯიშებს, რომლებიც სხეულის ყველა ჩაუფის კუნთებსა და სახსრებს ავითარებენ.

ვარჯიშის სრულყოფილი შესრულებისათვის საჭიროა ტანჯარქოშული სკამი.

წარმოდგენილი ვარჯიშები არ ცვლის საერთო განმავითარებელი ვარჯიშებს, ამიტომ მათი ჩატარება შეიძლება მის შემდეგ. ფიზკულტურის გაკვეთლის ძირითად ნაწილში. ვარჯიშის შესრულების სმარტივე ბავშვს საშუალება აქვს დაეკამოყენოს იკა დამოუკიდებლად, ინდივიდუალური წესით, ან ამხანაგთან ერთად. (ვახუშთის არღაღებვის დროს, გწოში, ტყეში ა. შ.).

საბავშვო სკოლა ქილში

არსებობენ ადამიანები, რომლებიც შეხანინებენ იღები მოხდენ თავში... ძილის დროს. ეს კარგია, მაგრამ თან უარყოფითი ახლავს — ტვიზა ხომ უნდა დაიხვეწოს!

ნიუნიერ-კონსტრუქტორ გონ დოუელს, ნიუიორკის ტრო-ერთი უნივერსიტეტის თანამშრომელს, სიხრებში განსაკუთრებით სწავლობს ზედი. როგორც თავად აღიარა, თავის გამოყენებათა და რაციონალიზატორულ წინადადებათა უმრავლესობა დოუელს სიხრებში უნახავს. თითქმის მშვენიერი რამ არის — თან გინახვს და თან რაღაც ნახაღლებს იგონებ. მაგრამ მოლად ასეც არ ყოფილა: დოუელის თქმით, ზოგიერთი სიხრა, თანაც ყველაზე უფრო ორიგინალური, მთელ დამებს გამპირიფი აქალებს, გათენებისას კი უკეთად ქრება, ამიტომ ყველაზე

საუკეთესო იღები განხორციელებული რჩება.

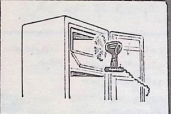
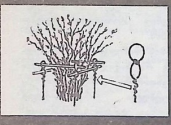
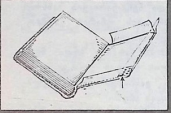
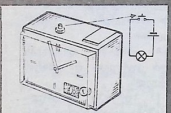

მაოდ დიდი დრო სჭირდება ხალხში, თუ ვინა, ეს დრო საჭიროებდად შეეცდოდეს, მაგარი ვენერალოტორი ჩართო და მოძრავ მარის ნაკადს საინჟინროსკენ მივიტ გეო.

● შედეგობის ან ვერცხლის კოვლის, დანის, ჩანჭლის თუ სხვა საგნების წმენდა საკმაოდ შრომატევადია. დანახალისი კმაყოფილი დაგრაგება, თუ ასეთ მარტივ ხერხს ანაწყო: ერთ ლიტრ წყალში ერთი სუფურის კოვჯი სუფურის მარილი და რაი ქაშისი კვერცხის ნაჭუჭი ჩაუაროს, შიგ ცხელ წყალში გარეცხილი დანა-ჩანჭალი ჩააწყო და 35 წამით გაიწეროს, შედეგად შალის ან მარტივი ნაჭიტი გააწმინდოს და დანა-ჩანჭალი ახალივით ახაინდება.

● ალბათ არ გავიწყნელდება საინჟინრო განათების მიწეობა ელექტრომეგნიტური მადვი-მარსთვის („სლავა“ და სხვ). საინჟინრო მარტო ნათურისა და დიდიკის დაყენება, მატარებელი საათშია. პირდაპირი სინათლისაგან დაცვის მიზნით მინაში გაუმყვარებელი ფირფიტა დაეყარი. ნათურის მცირე ხნით ჩართვა მატარების შემთხვევაში ხანგრძლივობას სრავტეყოლებს არ ამცირებს.

● შხა პოლიეთილენის გარკვენი მარტო იმ წიგნებისთვის ვარც, რომელითა ფორმატივში წიგნების შეინახაინება. აიღე პოლიეთილენის ზოლი (თუ რეკონსტრუქციაშია) და სხვა ნაკეთები წირტილოვანი შედეგების მეთოდით — სარჩაღვის ზორთუშით ან ნებისმიერი ვახტრებელი ლითონის დეროთი — შეადგდე.

● თუ შენს საქარმიდამო ნაკეთობი თუ აგარაკე ზურტიკმელი ან ფოლო ხარობს, ადვილად შეიგნებია მისთვის მარტივი საბრჭენის გაკეთება. აიღე 6-8 მმ დიამტრის მავთულის ნაჭრები და თავები რკინის მსავსად გადაუღურე ისე, რომ რკოლებმა ერთმანეთის მიმართ 180° შეადვიროს. რკოლებში გაუყარე ლითონის ან კლასტისის მილი თუ დერო, ან სულაც ხის ქოჩი, რასაც ბუჭები დაყარდნობა. საბრჭენის სინაგლისა და სიგანის რეგულირება ადვილი საქმეა.

● როცა მავთურის საყინულეში ბერი ყინული დაგრაგდება, მისი მუშაობის ეფექტურობა კლებულობს. ამ დროს მავთურის თიხავენ, საყინულის კარს ალბებენ და ელვლებიან, როდის გადნება ყინული. ამ პროცესს კი საყ-

5. ბარბიშვილი — გვიყვარდეს საქართველო (წერილი) გარკ. 3
 6. ბაბაშა — ურდლები და რაინდები (მოთხრობა) 3
 7. ჩვენთან სტუმრად არის სომხეთის სახაველო ეურნალი „პიონერი“ 9
 8. ნორკი შემოქმედითა კონკურსი „ოქტომბერი“ 14
 9. ჩვენს გულბეში“ 14
 10. შენი უცხოეთი თანატოლები (წერილი) 14
 11. ცნობამაჰ — ეს სტრელება ჩვენს გარდაქმნას, ჩვენს წინა-ვლას (წერილი) 16
 12. სტამბინა — ლექსები 17
 13. მელაშვილი — ერთი პატარა ბელურა (მოთხრობა) 18
 14. ბანიკილხამ — იუბილი, რომელიც არ ჩატარებულა (წერილი) 24
 15. შევეცდებით ხალხური საუნაქე ქაღალდებით სარკვე 26
 16. შიტკიშვილი — ფოსტა; ზორგუნი; სკარბის (მოთხრობები) 28
 17. პანელაშვილი — შანი საინტერესო თამაში (წერილი) 30
 18. სანდუქიძე — დამის მიყვანური ვარსები (წერილი) 31
 19. საინტერესო სიახლენი 31
 20. გამოგადებები 32
 21. ცხატკალიტობი გარკ. 32
 22. ჯალაღანანი — გოგონები პაინისონთან (წერილი) გარკ. 4

პარეპანის 1-ლი ბეპრდის მსბბარობა ზაუბ დინსამისა

მოავარი რელაქტორი ბაზულია შვილი

სარელაქტო კოლეგია: ან ბაზაშვილი, ნუგზარ პუშა, ზაბა (მ/შ, მღვანი), ზურაბ ბუცუპაძე, მინანა მელაშვილი, ანანდელი გარბანიანი, დროლ მაღაშვილი, ირსა სასონიანი, პაირო შონისიშვილი (მხატვარი-რელაქტორი), ნონდარ შამანიანი, სიმონ შამანიანი, ლინა შაფირაული, ზურაბ პუშეპრიანი.

რელაქციის მისამართი: 880086, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, ტელეფონი: მოავარი რელაქტორის — 98-97-05, 98-81-81, 3. მ/შ, მღვანი — 98-97-03, 98-58-05, განყოფილებების — 98-97-02, 98-97-01. გადაეცემა ანაწყოვად 28.07.87 წ. ხელმოწერილია დასაბეჭდად 9.09.87 წ. ქალაქის ფორმატი 80×90^{1/2}, ფიზიკური ნახებელი ფურცელი 4.8. სააღრესეგო-საგამომცემლო თამაში 4,4; შეცვ. 1848. ტირაჟი 161.000, ეგზ., უე 11084.

საქართველოს კ ეკის გამომცემლობის სტამბა. 880086, თბილისი, ლენინის ქ. № 14.

თბილისში მგზობრებ ატორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობებათ.

«Пионери», журнал ЦК ЛКСМ Грузии и Грузинского Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников. Выходит один раз в месяц на грузинском языке. Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Отчетливо в типографии издательства ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Издательство ЦК КП Грузии, 380096, г. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Формат 60×90^{1/2}, учетно-изд. л. 4,4; усл. печ. л. 4,9. Тираж 161.000 экз. Цена 20 коп.

თარაზულად: 5. დადერ-
ლილი მარცვლი; 6. ფაფუ-
რის ურთიანი ტურბელი; 9.

ხელისათა ვაერთიანება, ამ-
ხანაგობა; 14. გორის რაიონის
სოფელი; 16. სომეხი ფერ-

ანუ? 27. აფრიკის სახელმწი-
ფო; 28. მიწდღვრე გამართუ-
ლი დროებითი სადგამი; 29.
სიბის საზოგადოებრივი; 31.
საქონელზე მიკრული ნიშანი;
32. ძლიერი, გამანადგურებ-
ელი ჭარი.

შვეულად: 1. საუნიშო გა-
სინჯვა; 2. დესპანი, დიპლო-
მატი; 3. ღარი; 4. ქართული
ხუროთმოძღვრების ძეგლი სა-
გარეოს რაიონში; 5. უნგრე-
ლი კომპოზიტორი; 6. საქარ-
თელის ერთ-ერთი კუთხე;
8. საქრავის ინსტრუმენტი; 9.
ნიკარაგუის დედაქალაქი; 12.
რისიმე შესწავლა მისი ნაწი-
ლებად დაშლის გზით; 15.
შუქმკარნობიარე ფენით და-
ფარული გამჭვირვალე ცილ-
ლოილის ფორფიტა; 17. დუ-
შეთის რაიონის სოფელი; 19.
სამხარეთლო იარაღი; 20. გე-
ლეშაბი; 28. სასოხრტო ან
ტურისტული გემი; 29. უმა-
ღლის შიშანი; 30. შესახავად
გადაღებული რამე; 31. სახის
წაწილი; 32. საქართველოს
მდინარე.

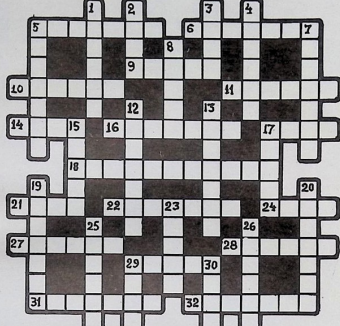

თ ა ვ ს ა ტ ა მ ი

გადააადგილოთ ეს რი-
ცხვები ისეთნაირად, რომ
შვეულად, დიაგონალურ
კრად და თარაზულად
რიცხვების ჯამი ცალ-ცალ-
კე თხუთმეტს უდრიდეს.

1	2	3
4	5	6
7	8	9

შეადგინა
დავით ჩინაძემ

ძველებური საომარი იარაღის
წაწილი; 10. გადაწყვეტილი იე-
რთი მიწინააღმდეგის გამაგ-
რებელი ადგილის ასახვად;
11. ერთი ხელის ოსტატ-

მწერი; 17. ძველი ხალხური
თქმულება; 18. ქართველი
ფეხბურთელი; 21. გერმანიის
კომპოზიტორი; 22. უცნაური,
სასაცილო ამბავი; 24. გას-

შეადგინა ბ. მტკარაძემ

მ ე ტ ბ რ ა მ ე ბ ი

და იმ საზღვრის სახელიც
დევალენება, მჭერა.

რაც დასაწყისად გვიწოდ,
იგივე „თვლები“ გახლავს,
მტერი სიტყვა იმით,
ორი მარცვლი ახლავს.
თუ წინა ბგერას შეცვლი,
შეიხვე დაწერებს ფიქვას,
ოღონდ თვალით არ ჩანს,
იგივე სახელი გვიქვამ?

ნაჯახსათვის გავთლამ,
კობტად მოვარგე ყუას;
უმაწილო, მისი სახელი
შენთვის ცნობილი თუა,
ის თანხვანა შეცვალთ,
რომელიც უნის თავში —
უღელში წყვილად შევაბი,
გამოვიფერე ხვანა.

შ. ამირანაშვილი

მ ა მ ო მ ე ა ნ ე ბ ი

იგივე ბაღე მისთვის არის
გზატყველი მშვენიერი
და ნაღიროს იმავ ბაღი
ხან მადლარი, ხან მშვირი.

კამერზე ღონიერია
ერთი პაწა მჭერი,
ვეებერთლად ტყვითაც კი
მისთვის არ არის ბეგრი,
მის გვარში ყველა მუშაობს,
ერი არის თუ ბერი.

ბ. ნაწორაძე

მაღლა ცას თერთმა ქათამს
თფირი დაღდა ზუღში,
ბუღღში გაქვავებული
ურბიხე კერცხი უღვეს,

იმ კერცხებს განა გამოიგეს—
ოცრა ხვირდება არად,
ხშირად ბაუბებს და წათხებს
თავზე დაატებს წაზად.

ბ. მარცვალიანი

ჩვენთვის საჭირო სახელი
გადახსენდება ხელად:
იგი კანთვის სატახტო
ქალაქი იყო ძველად.
თუკი თანხვანის მაგიერ
ხმოვანს დაუსვამ თავში,
უშვენიერებს ცხოვრებად
გადაიქცევა მანამ,
ახლა სხვა ხმოვით შეცვალ
სიტყვის პირველი ბგერა

პირველია მხეცებში —
იგი არი, რაც არი
შეზნა იცის პირდაპირ,
არ ჭიბრდება საფარი,
გვირგვინით აშვეენებს
ოქროსფერი ფაფარი.

პირითა ქსოვს ვერცხლის
ბაღეს
ერთი რამე სულიერი,

პ ა რ ო ს ვ ო რ დ ი

თარაზულად: 5. ქიშია; 7.

კივი; 9. ილი; 10. სოლოხტი;
11. ლია; 14. ისანი; 15.
ირანი; 16. გორილაშვილი;
17. ექნის; 19. მისი; 21.
იორი; 22. სახმელი; 23. გე-
ლი; 29. ტაიჭი; 27. ანოტი.

შვეულად: 1. ბრომი; 2.
კორეა; 3. აქლემი; 4. პირი-
ტი; 6. ანოტი; 7. კობრა; 8.
ჩიხურდანიძე; 12. ტაფურა;
13. ხაზილი; 17. კარბე; 18.
ტამი; 19. მალა; 20. აივე-
ტი; 24. ლინა; 25. კობრა.

ანაბრაშაპ
ძსელი — ლეონი

მეტაბრაშეიმი
ჯიმი, შიპა

გამოცანები
შრომა, შუა

როდ უფარს ბუნება, მარსა, მთვან გან-
სხვადებით, პიჯაყებს იწვიადა სატავლა—
მისთვის მთავარი მინც ადამიანი იყო, რე-
წურსა შექმნა თავისი განწმირებებით
სამყარო—ღამაში, ახალგაზრდა, ჯანსაღი
და ფაქიზი სულის მქონე პერსონაჟები,
განსაკუთრებით—ხაშვები და ქალიშვი-
ლები. ისინი მხიარუდობენ, ისვენებენ, ერ-
თობიან, ზოგჯერ სვედაც ეღუფლებათ, მაგ-
რამ არასოდეს გრძობენ თავს უბედურად
ძნელი წარმოსადგენია, რომ ასეთი მშვენი-
ერება და სილამდე უღიფურეს გაბერებში
მყოფი კაცის შექმნაოლა.

ოგუსტ რენუარმა, ისე როგორც სხვა
იმპრესიონისტებმა, ძალზე გვიან ჰქონდა აღი-
არება სურათი „გოგონები პიანინოსთან“
მან უფრო ნაწი შესწრულა დახატა და ერთ-
გვარად თავი მოუყარა თავისი შემოქმედე-
ბისათვის დამახასიათებელ ყველა ტიპურ
თვისებას. როგორც ხედავთ, სიწმინდე სრუ-
ლიად უპირატეზოა, ინტიმური და სასი-
მოვნოა. ახალგაზრდა, ღამაში თითქმის
გოგონა ფორტპიანოსთან ზის და ეტყო-
ბა, გულმანით არჩევს მუსიკალურ ნაწარ-
მოებს. მისი პიჯა საოცრად ზუსტად არის
დატერული და ასახული: ტანი ოღონდ წინაა
გადახრილი, სახე—ნოტებისაკენ ყურად-
ღებთ მიმართული, ცალი ხელის თითები
მსუბუქად არის შეჩერებული კლავატურ-
აზე, მეორე კი ნოტებს ფურცლავს. ბუნებ-
რივი და მშობილავი მეორე გოგონას პი-
ჯაც. სურათის ფერები უაღრესად ნაწი,
თხელი და ნათელია. ამავე დროს, ნახევარ-
ტონების სიმდიდრე ძალზე აშკარად ფერ-
როვნებს კლორიტს. რენუარის ფუნეს
მსუბუქი და გრძელი მონაშები სათუად
და რბილად ესამება ერთმანეთს და მარ-
გალიტისფრად და საღვთისფრად მოციმციმე
ხავერდოვან ზედაპირს ქმნის.

რენუარის ფერწერა, მის მიერ შექმნილი
სამყარო იმდენად დახვეწილია, რომ სიცო-
ცხლისა და სხიარულის ქეშეპირტ ჰქონდა
აღქმები. შენაშენავად თქვა რენუარის შე-
სახებ ა. ლუნაჩარსკიმ: „მასში სიუხვარის
ზედა. მას უფარს მზე, რომელიც ოქროს-
ფრად აფერადებს ყოველივეს, და მისი გუ-
ლი თავად არის ასეთი მზე... უფრები რე-
ნუარის სურათებს და ისწავლით ამ მშვე-
ნიერი ადამიანისაგან, ხანდახან მათე შეხე-
დით ცხოვრებას მისი ბედნიერი თაღ-
ბით“.

თეოდ ჯალალანი,
აღმოსავლეთისმცოდნე

6172/167

„გოგონები პიანინოსთან“.

ოგუსტ რენუარი

მეცნიერებთ საფუნეს სამოციან წლებში
საფრანგეთში ჩამოყალიბდა ახალი მხატვრუ-
ლი მიმდინარეობა—იმპრესიონიზმი. ეს სა-
ხელწოდება წარმოდგება ფრანგული სიტყ-
ვიდან „იმპრესიონი“, რაც შეთბედილობას
ნიშნავს. უმთავრო შთაბეჭდილებები, ნანა-
ხი და განცდილი, ვადაქონდათ ტილოებზე
იმპრესიონისტებს. ისინი უმთავრესად ბუ-
ნების წიაღი ხატავდნენ და ამიტომ მათი
სურათები პერიოდა და სინათლით, სიცოც-
ხლის სუნთქვითა და მოძრაობითა აღსავ-
სე. მათი ფერები ნათელია, მედრები და
მრავალფერაი, მშობლიდ შევია უარყოფლია.
სწორედ ფერის გახდა სურათის განწეო-
ბის, მისი ემოციური მხარის განსწის მთა-
ვარი საშუალება. რაცა იმპრესიონისტთა

ნახატებს უფრებთ, საოცრად ხალისიანი
განწეოხა გეუფლებათ. იმპრესიონელმა სა-
წოგადობებამ ვერ შეაფასეს იმპრესიონისტ-
ტრადიციული, სიცოცხლეს მოწყებელი
მხატვრობას შეჩვეულმა კრიტიკამ და მა-
ყურებელმა ვერ შეაფასეს იმპრესიონისტ-
თა ნოვატორული ხელოვნების მშვენიერე-
ბა. უფრო მეტიც, უარყვეს და გარყვეს ის.
იმპრესიონისტების მეტად მძიმე ცხოვრება
ქონდათ. გამონაკლისი არც ოგუსტ რენუ-
არი ყოფლია, მიუხედავად იმისა, რომ მისი
ფერწერა სხვა იმპრესიონისტებისგანაც
კი გამოირჩევა სიცოცხლის დაუოცებელი
სიყვარულით, სილამითა და ოპტიმიზმით.
რენუარს თავისი მეგობრების—მონეს,
პისაროსა და სისლის მხგავსად უსაზღ-